

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vznik, průběh, změny a zánik služebního
poměru vojáka z povolání

Barbora Hájková

Plzeň

2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Barbora HÁJKOVÁ
Osobní číslo:	R16M0070P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Vznik, průběh, změny a zánik služebního poměru vojáka z povolání.
Zadávací katedra:	Katedra správního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vznik služebního poměru
3. Průběh služebního poměru
4. Změna služebního poměru
5. Zánik služebního poměru
6. Závěr

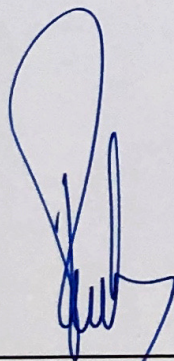
Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

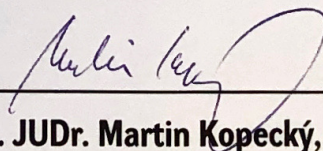
- Hendrych, D. a kol. Správní právo, 9. vydání, vydalo nakl. C. H. Beck, rok 2018, ISBN: 978-80-7400-624-1.
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.
- Skoruša, L., Daňek, J. a kol. Zákon o vojácích z povolání (221/1999 Sb.) – Komentář, vydalo nakl. Wolters Kluwer, rok 2018, ISBN: 978-80-7552-929-9.
- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.
- Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář, vydalo nakl. Wolters Kluwer, rok 2015, ISBN: 978-80-7478-843-7.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **14. dubna 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Vznik, průběh, změny a zánik služebního poměru vojáka z povolání*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Plzni dne 14. 4. 2020

Barbora Hájková

Tímto bych chtěla poděkovat Doc. JUDr. Martinu Kopeckému, CSc. za odborné vedení, všem vojákům z povolání, kteří se byli ochotni se mnou podělit o informace k dané problematice a především své rodině za všestrannou a bezmeznou podporu a trpělivost po celou dobu mého studia, což je prakticky můj celý dosavadní život. Velké díky, patří také všem mým přátelům za nutné rozptýlení a podporu. V neposlední řadě bych touto cestou ráda poděkovala i ostatním zaměstnancům ZČU, kteří nám studentům každodenně přispívají svou svědomitou prací k naplnění studentských snů a úspěchů.

Obsah

Úvod	1
1. Úvod do problematiky	4
1.1 Právní rámec	4
1.2 Vlastenecký aspekt	6
1.3 Definování základních pojmů	8
1.3.1 Armáda České republiky	8
1.3.2 Voják z povolání	10
1.3.3 Služební poměr vojáka z povolání	11
1.3.4 Služba vojáka v záloze	12
1.4 Začlenění služebního poměru vojáka z povolání	14
1.4.1 Vymezení veřejné správy	15
1.4.2 Vymezení správního práva	16
1.4.3 Právní úprava služebního poměru vojáka, jako součást správního práva	18
2. Vznik služebního poměru	21
2.1 Podmínky vzniku	22
2.1.1 Vojenská přísaha	23
2.2 Problémy vzniku služebního poměru	24
2.2.1 Konkurence na trhu práce a nízká nezaměstnanost	24
2.2.2 Nejvyšší dosažené vzdělání	25
2.2.3 Trestní bezúhonnost	26
2.2.4 Lhůta na vydání rozhodnutí	28
3. Průběh služebního poměru	30
3.1 Finanční ohodnocení	31
3.1.1 Příplatek za službu v zahraničí	32
3.1.2 Služební hodnocení	32
3.2 Omezení občanských práv vojáka	33
3.2.1 Politický a náboženský aspekt	34
3.2.2 Všeobecné pojištění vojáka	34
3.2.3 Omezení jiné výdělečné činnosti	35
3.2.4 Omezení svobody projevu	36
3.3 Rozhodování ve věcech služebního poměru	37
3.3.1 Personální rozkaz	39
3.3.2 Možnosti obrany proti rozhodnutím ve věcech služby	40
3.3.2.1 Přezkoumání rozhodnutí soudy	41
3.3.2.2 Obrana proti personálnímu rozkazu	41
3.3.2.3 Podání ve věcech žádostí a stížností	42
4. Změna služebního poměru	44

4.1 Přeložení vojáka	44
4.2 Zahraniční operace	46
5. Zánik služebního poměru	48
5.1 Způsoby zániku služebního poměru	48
5.1.1 Propuštění	48
5.1.2 Odnětí hodnosti	49
5.1.3 Zrušení ve zkušební době	50
5.2 Problémy zániku služebního poměru	51
5.2.1 Výsluhový příspěvek	52
5.2.2 Žádost o propuštění ze služebního poměru	53
Závěr	55
Zdroje	58
Resumé	61

Úvod

Armáda České republiky je nejen v dnešní době neodmyslitelnou složkou ozbrojených sil České republiky. Jako taková se stará o bezpečnost obyvatelstva, a to po stránce zajišťování míru či pomoci při mimořádných událostech. Pro naplnění těchto úkolů potřebuje armáda kvalitní lidské zdroje, s kterými může dle potřeb volně disponovat. Vzhledem k nutnosti komplexní úpravy veřejnoprávního sektoru je zapotřebí efektivních zákonů, které budou v této diplomové práci zkoumány a hodnoceny.

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou vzniku, průběhu, změn a zániku služebního poměru vojáka z povolání především z legálního hlediska. Autor se rozhodl psát práci pod katedrou správního práva především z důvodu obecného postavení služebního poměru jako takového a subsidiárního použití správního řádu pro branné zákonodárství.

Prvotním důvodem volby tohoto tématu je nedůsledná kodifikace a nedořešení veškerých dopadů jednotlivých právních ustanovení na reálnou funkčnost služebního poměru vojáka z povolání v praxi.

Sekundární impulz pro výběr tohoto tématu je nedávná novelizace a neustálá potřeba samotného zákonodárce dále vylepšit služební poměr jako takový. Při pohledu na branné zákony jako skupiny zákonů, je možné vidět, že patří mezi novější právní předpisy ČR, a tím dává větší prostor nahlížet na dané zákony kritičtěji v reálném prostředí. I přes neustálou novelizaci branných zákonů se v praxi stále objevují problémy, které pocítují samotní vojáci z povolání. Tyto problémy omezují výběr nových uchazečů, průběh výkonu jejich služebního poměru, jeho změny i zánik.

Daná problematika je zkoumána v této diplomové práci nastudováním zákonů a komentářů k nim. Analýza problémů probíhá prostřednictvím diskuzí se samotnými vojáky z povolání, zvláště pak se zaměstnanci náborových a rekručních středisek. Práce je prováděna metodou porovnání hodnot jednotlivých práv a povinností a relevanci těchto hodnot, ať už pro vojáka z povolání nebo armádu jako takovou. Práce má snahu propojit vnímání Armády České republiky s vlastenectvím a pozitivním dopadem na společnost. Dílčí cíl

předkládané práce je zhodnotit, zda-li právo a právní rámec, do kterého jsou skuteční vojáci přiváděni a očekává se od nich, že v takovém prostředí budou podle práva fungovat a plnit zadané rozkazy, je nejen životaschopné, ale především efektivní a účelné. Dalším dílčím cílem je rámcově upravit strukturu služebního poměru vojáka z povolání a rozebrat jednotlivé identifikované problémy. Řešení těchto problémů si autor dané práce vytyčuje za hlavní cíl a přínos této práce. Neméně důležitým dílčím cílem je vyvrátit pár stigmat o služebním poměru vojáka z povolání, se kterými se v dnešní společnosti můžeme neojediněle setkat, jako že vojáci Armády České republiky jsou žoldáci nebo, že jsou nuceni absolvovat zahraniční mise.

Cílem předkládané diplomové práce naopak není komplexní zpracování a komparace právní úpravy služebního poměru vojáka z povolání se služebním poměrem jako takovým. Není to ani komplexní porovnání právní stránky s reálným průběhem vzniku, průběhu, změn a zániku služebního poměru vojáka z povolání. Nejen, že by to nebylo v rozsahu diplomové práce možné, ale bylo by to dle názoru autora i zbytečné, jelikož zákony uvádí jasně a přesně dané ucelené neproblematické zákonnosti, které se bez větších problémů a odchylek dají dodržet a i prakticky fungují a dodržují. Vzhledem k tomu, že většina ustanovení z branných zákonů netvoří rozpor ani nemožnost, či podstatné znesnadnění výkonu služby, tak nemá hlubší smysl polemizovat a popisovat hodnosti či praktické způsoby a průběhy činností jako například - průběh samotného přijímacího řízení, či hodnostní označení.

Předkládaná práce se dělí do pěti strukturovaných částí. První část pojednává o základních pojmech, které jsou nutné pro porozumění celé práce a vtahuje čtenáře do prostředí služebního poměru vojáka z povolání. Druhá část řeší problematiku vzniku služebního poměru a především se zaměřuje na úpravu daných právních ustanovení, která by mohla být řešením nedostatku lidských zdrojů. Třetí část navazuje průběhem služebního poměru, a to konkrétně otázkami hodnocení vojáka a mechanismem rozhodování ve služebním poměru. Čtvrtá část konkrétně rozebírá nedobrovolnost přemístování vojáka na jiné služební místo, a to ve vztahu ke změnám ve služebním poměru. Stejně tak rozebírá výkonu

povolání v režimu zahraničních operací. Závěrečná část se zaměřuje na způsoby ukončení a následný dopad ukončení služebního poměru na život vojáka z povolání, jeho rodinných příslušníků či osob blízkých.

1. Úvod do problematiky

Aby bylo možné později porozumět samotné problematice služebního poměru vojáka z povolání a následně se zaměřit na jeho analýzu a zhodnocení, je nutné vyložit nejen některé pojmy s ním související, ale i právní rámec, jiné společenské kontexty a zákonitosti.

Rámcové uvedení do formálního kontextu, tedy do právního rámce a materiálního kontextu, jakožto sociálních i lehce historických souvislostí, je pro pochopení problematiky dané práce a důvodů řešení některých nalezených problémů přinejmenším účelné.

1.1 Právní rámec

Právní rámec, který upravuje působnost ministerstva obrany, a tak především služební poměr vojáka z povolání, je možné souhrnně nazvat, jako branné zákonodárství.

Za hlavní branné zákony považujeme Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ve znění pozdějších předpisů a související právní normy, zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze, zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů.¹

K těmto zákonům a ústavnímu zákonu se vztahuje nebo z nich vychází či navazuje na ně nemalé množství dalších zákonů, nařízení a vyhlášek. Tyto právní předpisy jsou v působnosti ministerstva obrany, které jsou aplikovány nejen na vojáky České republiky ve služebním poměru, ale i přiměřeně na jiné osoby, které byly, budou či jsou v obdobném služebním poměru, nebo ve speciálním služebním poměru. Tedy například studenty Univerzity obrany v Brně, Vojenské střední

---

¹ Armáda ČR. Armáda ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz>

školy MO v Moravské Třebové a Sokolově a studenty Vojenského oboru při FTVS Univerzity Karlovy, vojenské zpravodajské služby, aktivní zálohy, válečné veterány, ozbrojené síly jiných států a vojenskou policii.

Nutné je také zmínit materiální prameny práva, na kterých jsou výše zmíněné zákony postaveny. Za tento základ je možné bezpochyby považovat Vojenskou doktrínu ČSFR, Bílou knihu o obraně ČR, Koncepty a koncepce výstavby AČR, strategie, plány, záměry, zprávy, vize, principy, politiku, dlouhodobé výhledy Ministerstva obrany, Doktrínu Armády České republiky a další, které udávají směr v posouvání, jak krátkodobých, tak dlouhodobých cílů české armády. Je zde vidět i snaha uskutečnit cíle a plány armády transparentní, a tak přiblížit armádu široké veřejnosti. Autor hodnotí tuto snahu za více než uspokojivou. Především díky dostupnosti všech těchto právních předpisů na stránkách Ministerstva obrany České republiky.²

Hned z prvního zmíněného dokumentu (Vojenská doktrína ČSFR z roku 1991) je možné cítit historickou potřebu právně upravit pozici a právní zásady naší země. Upřesnit a garantovat nezávislost obrany a případnou obranu nezávislosti demokratického státu, a to jako jednu z nejvyšších povinností a práv, jak samotného státu, tak i občanů jako takových. Za další podstatnou, ač neostrou právní hranici autor považuje určení rozumné obranné dostatečnosti státu, pod kterou je možné si účelově představit princip přiměřenosti a subsidiarity.³

V duchu přiměřenosti, subsidiarity a efektivity se snaží zákonodárce v průběhu času a měnících se podmínkách ve společnosti, ať uvnitř, nebo vně státu, upravit problematiku obrany a tudíž i služebního poměru vojáka z povolání. Ovšem i z momentální potřeby zákonodárce je možné vytušit, že právní stránka této problematiky není ještě úplně dotažena do konečného, uspokojivého stavu a i díky tomu je možné se zaměřit na dílčí problematiku služebního poměru vojáka z povolání a celkově tak umožnit zefektivnění fungování Armády České republiky. Nutné je podotknout, že některé faktické problémy nešlo predikovat, a tak je v

---

² Armáda ČR. Armáda ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz>

³ Ministerstvo obrany [online]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf> - USNESENÍ FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ č. 122

naprostém pořádku na ně reagovat zpětně. Z tohoto hlediska autor hodnotí legislativní činnost zákonodárce za úspěšnou podle faktického stavu, ovšem podle výpovědí více, jak desítek vojáků však nedostatečnou.

Stěžejním právním předpisem pro služební poměr vojáka z povolání je bezpochyby zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Pokud se pomine mírná výrazová neucelenost či neúplnost, tak tento zákon v uspokojivé míře upravuje služební poměr vojáka z povolání. Ačkoliv zákon č. 221/1999 Sb. upravuje služební poměr prostředky práva veřejného, vzniká otázka, zda lze na některé otázky související se služebním poměrem subsidiárně doplňovat soukromoprávními předpisy, a tedy je použít při výkladu veřejnoprávních předpisů, a to především v otázkách, kde bezesporu není potlačena specialita služebního poměru. Příkladem zde může být použití občanského zákoníku ve věcech definování některých pojmů, jako pak konkrétně institutů domácnosti či osoby blízké. Například Skoruša v komentáři k zákonu o vojácích z povolání argumentuje, zcela rozumně a opodstatněně v rámci právní kontinuity a celistvosti práva, že je to možné, za té podmínky, že se soukromoprávní předpisy použijí v rámci smyslu a účelu jednotlivých právních ustanovení.⁴

1.2 Vlastenecký aspekt

Za nedílnou součást výkonu služebního poměru vojáka z povolání je nutné přijmout i vlastenecký aspekt výkonu služebního poměru v Armádě České republiky. Vlastenectví je možné v tomto smyslu chápat, jako oddanost České Republice a ochotu vzdát se některých vlastních práv vůči armádě, potažmo republice. Ochotně republiku ctít, bránit a ochraňovat, nejen v době nejvyšší nouze.

Ovšem v dobách, kdy státní hranice jako takové ztrácejí na svém historickém významu, je více než na místě uvažovat nad svou vlastí více, než nad otevřenou plochou státního území, ale především jako nad místem domova, naší vlastí, vlastního bezpečí a hodnot. Obzvláště v době, kdy se zranitelností stává převážně virtuální prostor, což je možné vnímat v přenesení samotného boje z polí

---

⁴ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

do sfér kyber prostoru.⁵ Což je nutno brát za určitý a přirozený vývoj společnosti, ovšem kdy jindy je potřeba vlastenectví a pocitu sounáležitosti, než v době, kdy se stírají veškeré historicky ustálené hranice. Hranice možností, hranice nebo spíše bariéry ve volném pohybu zboží, služeb, osob.

Tento postoj je viditelný pro širší veřejnost. Autor by ovšem rád poukázal na vzrůstající počet aktivních záloh, který tvoří k minulému roku 3242 lidí.⁶ Motivy lidí, co se nechají rekrutovat jako aktivní záloha, mohou být různé, jeden z nich rozhodně může být i vlastenecký aspekt. O aktivních zálohách bude pojednáno dále v 1.3.4.

Vlastenectví autor vidí i v neustálé poptávce vojáků o zahraniční mise. Ve chvílích, kdy neprobíhá aktivní boj za stát ve vlasti, jsou vojáci ochotni vzdát se vlastního komfortu a interakce se svými blízkými pro dobro všech občanů České republiky, pro dobro českého státu, a tak dát všanc vlastní klid a mír s nasazením vlastního života.

Každý voják, se kterým se autor setkal, nejen během sběru informací pro tuto diplomovou práci, uvedl, že se cítí být více či méně vlastencem a tudíž autor usuzuje, že občané nedělají jen servis armádě, ale i armáda dělá určitý servis občanům České republiky, a to právě v onom pocitu soudržnosti a prohlubování pocitu vlastenectví.

Zrušením základní vojenské služby, která existovala od dob první republiky až do roku 2004, se česká armáda transformovala z všeobecné armády na profesionální armádu⁷, což je hodnoceno za nejpozitivnější změnu.

Touto transformací se armáda nejen kvůli vývoji veškerých bojových taktik a možných hrozeb zefektivnila a přizpůsobila novodobému typu boje.

---

⁵ Vojenské rozhledy - Analýza a model systému přípravy odborníků kybernetické obrany (2). Vojenské rozhledy - Aktuality [online]. Copyright © 1991 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/vzdelavani-a-vycvik/priprava-odborniku-kyberneticke-obrany2>

⁶ 15 nových jednotek aktivní zálohy, 10 tisíc záložáků v roce 2030 | CZDEFENCE - czech army and defence magazine. CZDEFENCE - czech army and defence magazine [online]. Copyright © CZDEFENCE.cz [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: https://www.czdefence.cz/clanek/15-novych-jednotek-aktivni-zalohy-10-tisic-zalozaku-v-roce-2030?fbclid=IwAR3anmRZ4JiFML7k0yx8vFrtyW5cBM5mDeJvSUWouTYjf4ez-UTWp_gG71o

⁷ PERNICA, Bohuslav. Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6.

Co autor hodnotí záporně je, že tato transformace na profesionální armádu přinesla degradaci společenské soudržnosti, vlastenectví a celkový fyzický i psychický pokles schopností mladších generací. Díky zmínění této sociální problematiky je možné si ukázat na momentální nedostatek a podstatné snížení možností nábory nových vojáků do služebního poměru, kdy z množství většího jak devět tisíc ročně oslovených se zařadí do služebního poměru i z výše uvedených psychických a fyzických problémů, jen něco přes dva tisíce nových vojáků.

1.3 Definování základních pojmů

Je také nutné definovat několik pojmů, které jsou stěžejní pro uchopení celé problematiky. Za stěžejní pojmy autor považuje především pojmy “Armáda České republiky”, “služební poměr vojáka z povolání”, “voják z povolání” a “záloha”. Některé ostatní důležité pojmy budou dále definovány v příslušných kapitolách.

1.3.1 Armáda České republiky

Armáda České republiky⁸ (dále jen AČR) je jak z historického, tak i ze světového hlediska řazena spíše mezi menší armády světa. Jako taková je od roku 1999 členem Severoatlantické aliance⁹ (dále jen NATO), která představuje největší vojenskou alianci světa, a proto je její faktická síla, její možnosti a dosah a hodnota větší, než by se na první pohled mohlo zdát. Její profesionalizace a kvalita je ve světovém porovnání na velmi vysoké úrovni. O čemž vypovídají nejen kladná hodnocení všech aliančních partnerů, ale i výpovědi samotných českých vojáků, kteří se vrátili zpět do vlasti ze zahraničních misí.

---

⁸ Armáda je základem ozbrojených sil a organizačně se člení na vojenské útvary a vojenská zařízení, které se mohou slučovat do větších organizačních celků.

(část třetí zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky)

⁹ Ministerstvo obrany [online]. Copyright © [cit. 07.03.2020]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/integrace-nato-eu/cesta_nato_web.pdf

AČR spolu s dalšími dvěmi složkami, Vojenskou kanceláří prezidenta republiky a Hradní stráží,¹⁰ tvoří ozbrojené síly České republiky.¹¹

Nejvyšší organizační složkou AČR je Generální štáb AČR v jehož čele stojí náčelník generálního štábu¹². Je nutné si připomenout, že vrchním velitelem ozbrojených sil není náčelník Generálního štábu. Vrchním velitelem ozbrojených sil je prezident České republiky¹³, čímž prezidentský post dostává silnou výkonnou funkci.

AČR dělíme na pozemní, vzdušné a speciální síly. U všech těchto složek pojednáváme o služebním poměru vojáka z povolání.

Výhodou členství v NATO je rozhodně skutečnost, že když se ocitne kterýkoliv její člen pod útokem jiné nečlenské země, tak je takový čin automaticky chápán jako útok na celou alianci. Což zajišťuje ochranu, obranu a přiměřené reakce všech členů aliance. Tato výhoda však přináší i onu obrácenou stranu mince, a to povinnost danou politickou deklarací udržovat své ozbrojené síly, a to ustanovené konkrétně minimálním odvodem dvou procent hrubého domácího produktu na obranu, a tedy především onu Armádu České republiky. Tento závazek ovšem doposavad nenaplnujeme. Dále se musí stát podílet na zahraničních misích, což znamená vysílání vlastních vojáků ve služebním poměru do takových zahraničních misí, a jak bude uvedeno v kapitole o zahraničních operacích 4.2, je toto naplňování hodnoceno velice kladně. Také je nutné směřovat svou zahraniční politiku státu v souladu s politikou NATO.

V neposlední řadě je nutné zmínit společnou bezpečnostní politiku Evropské unie (SBOP), pod jejím zaštitěním se česká armáda také aktivně účastní zahraničních misí.¹⁴

---

¹⁰ § 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

¹¹ čl. 3 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

¹² § 7 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

¹³ § 5 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

¹⁴ 500 Internal Server Error. 500 Internal Server Error [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8715/sekce/bezpecnostni-a-obrana-politika/>

1.3.2 Voják z povolání

Vojákem z povolání se dle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání rozumí státní občan České republiky, který vykonává vojenskou činnou službu, jako své zaměstnání, ať už v rámci ozbrojených sil ČR, Ministerstva obrany, Vojenské policie, Vojenského zpravodajství, vojenských škol nebo jiných orgánů státní správy či mezinárodních organizací. Voják z povolání je tedy voják v činné službě, jako na vojáka z povolání také pohlížíme na vojáka v záloze na vojenském cvičení.¹⁵

Tito občané vstupují do služebního poměru k České republice dobrovolně a na vlastní žádost, čímž je dodržen smysl zásady dobrovolnosti dle čl. 9 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"). Jak je již výše uvedeno tato dobrovolnost je zavedena od roku 2005, kdy již více nebyla udržována základní povinná služba.

Za Českou Republiku tak v těchto vztazích vystupují nejvyšší služební orgány a také ostatní služební orgány.¹⁶

Zákon obecně používá shodný výraz jak pro ženu, tak pro muže, a to výraz "voják". Genderově vymezený výraz "vojákyně" používá zákon pouze v některých ustanoveních zákona, která zohledňují fyzické možnosti a schopnosti ženského těla, ať už jde o schopnost reprodukční s ohledem na mateřství či fyzickou zdatnost.¹⁷

V neposlední řadě je nutné se zaměřit na garance státu, které upravuje jak Listina, tak zákon o vojácích z povolání, v ohledu zajištění rovného přístupu a zacházení s vojákem z povolání, ale i uchazečem o takovou pozici. K zákazu diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu či mateřství. Mezi další stěžejní garance a zásady, které se pojí k služebnímu poměru vojáka z

---

¹⁵ § 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹⁶ „Právní úkony ve věcech služebního poměru jménem České republiky činí služební orgány, kterými jsou prezident republiky (dále jen "prezident"), ministr obrany (dále jen "ministr") a v rozsahu určeném rozkazem prezidenta nebo rozkazem ministra velitelé, náčelníci, ředitelé a jiní vedoucí zaměstnanci.”

(§ 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání)

¹⁷ §41 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

povolání je zásada zákazu zneužívání práv a povinností vyplývajících ze služebních vztahů k újmě jiného vojáka, jakožto obecný zákaz zneužívání práv a povinností s důsledkem ponížení lidské důstojnosti vojáka z povolání vyplývajících z postavení a hodnosti v rámci služebních vztahů. Vzhledem k rozhodování ve služebním poměru hraje zásadní roli zásada rychlosti a efektivnosti.

1.3.3 Služební poměr vojáka z povolání

Za stěžejní druh výkonu vojenské činné služby, a tedy naplnění branné povinnosti od roku 2005¹⁸ je služební poměr vojáka z povolání (dále pro účely této práce také jen “služební poměr”). Od tohoto roku všichni vstupují do služebního poměru na vlastní žádost¹⁹. Tím se stává Armáda České republiky profesionální.

Právní vztahy vojáka z povolání jsou velice praktikované v praxi, nejen díky své široké nabídce v uplatnění v ozbrojených silách - od vojenských řidičů, klasických vojáků bez větší míry specializace, přes velice specializované vojenské lékaře a vojenské právníky, tak i díky velkému počtu služebních míst, které Armáda České republiky nabízí.²⁰

Samotný služební poměr je veřejnoprávní vztah, poměr služebně-právní, který vzniká jednostranným, “mocenským” aktem státního orgánu, který v právních vztazích vystupuje za stát.

Onen právní vztah je upraven komplexní právní úpravou, o které je pojednáno výše, tedy branným zákonodárstvím, jen s větší či menší podporou, subsidiárností správního a pracovního práva, a to v takzvané delegované působnosti, především v oblastech, kde účel ani dopad zákoníku práce nenarušuje podstatu služebního poměru vojáka z povolání. Tato delegovaná působnost zákoníku práce se uplatňuje především na určování mateřské a rodičovské

---

¹⁸ PERNICA, Bohuslav. Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6.

¹⁹ § 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

²⁰ kariera.army.cz | Nábor do armády. kariera.army.cz | Nábor do armády [online]. Copyright © Agentura personalistiky AČR, odbor doplňování personálu, 2018 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://kariera.army.cz>

dovolené.²¹ Toto pouze okrajové použití je odůvodněno reálnou speciálností služebního poměru vojáka z povolání, a tudíž i záměru zákonodárce přistupovat k němu speciálně, což zapříčiní onu rovnost v zacházení a podmínkách.²²

Jako prvotně subsidiární zákon se použije zpravidla a kvůli povaze speciálnosti služebního poměru vojáků z povolání především správní řád. Branné zákony na něj samy odkazují, a to i negativně, tedy vylučují jeho použití.

Služební poměr vojáka z povolání lze uzavřít jedině na dobu určitou s možností určení od dvou do dvaceti let trvání služebního poměru. S tímto pojíme institut prodlužování závazků, který v praxi zpravidla probíhá každé dva roky.

Právní úprava služebního poměru vojáka z povolání není závislá pouze na právním prostředí České republiky a členství České republiky v Evropské unii, OSN, OBSE či NATO, ale také z faktických podmínek na trhu práce, kde se řeší konkurence především mezi Policíí ČR a Hasičským sborem, protože jak z podstaty těchto povolání vyplývá všechna tato povolání cílí na podobnou, ne-li stejnou skupinu lidí. Mezi další faktory patří především vývoj životní úrovně obyvatel, plánování, strategie a změny v bezpečnostní politice státu, které jsou nicméně proměnné v čase.

1.3.4 Služba vojáka v záloze

Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze umožňuje doplnění ozbrojených sil na základě branné povinnosti.²³ Je tak možné dobrovolné převzetí branné povinnosti v době míru, a to způsobem zažádání o povolání do služebního poměru vojáka z povolání nebo dobrovolné účasti na cvičení a zařazení pro případ potřeby státu. Tímto se zavádí možnost vytváření záloh a aktivních záloh do AČR, která i z důvodu absolutní profesionalizace v dobách míru připravuje možnosti obrany naší země výběrem a výcvikem dobrovolníků.

Branná povinnost vzniká dnem, kdy občan nabude osmnáct let věku, nebo dnem kdy nabude státní občanství, pokud je to po dosažení onoho věku

---

²¹ Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář, vydalo nakl. Wolters Kluwer, rok 2015, ISBN: 978-80-7478-843-7.

²² § 195 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

²³ čl. 4 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

plnoletosti.²⁴ Jde zároveň o podmínku i pro dobrovolné převzetí branné povinnosti o které se v souvislosti se zálohou AČR jedná, a končí dnem, kdy občan dosáhne věku šedesáti let s výjimkou vojáků z povolání zařazených do aktivních záloh,²⁵ ti mají hranici ještě o dva roky posunutou a vojáci z povolání jsou v mimořádných situacích povolání bez výjimky, co se týká dosažení věku, pokud trvá jejich služební poměr. Toto dobrovolné převzetí branné povinnosti je dle zákazu diskriminace²⁶ a principu rovnosti²⁷ umožněno rovně jak mužům, tak ženám. V plném rozsahu se branná povinnost vztahuje na stejné, již definované osoby jen za dobu, kdy je vyhlášen stav ohrožení státu nebo válečný stav.²⁸

Voják v záloze²⁹ je voják, který je propuštěn ze služebního poměru, a tedy nevykonává činnou službu anebo onen občan, který převzal dobrovolně brannou povinnost, byl shledán schopným vykonávat vojenskou službu, jak fyzicky, duševně, je bezúhonný podle branného zákona a absolvoval odvodní řízení. Další možností kterou přináší novela zákona účinná od 1.10.2017 - pokud zažádá o účast na vojenském výcviku - což bezpochyby přináší administrativní i logistickou náročnost, která tkví v posílení školících kapacit a zdravotnického zabezpečení vojáků.³⁰

Voják v aktivní záloze je voják, kterému do dvou let od skončení služebního poměru ke státu s vlastním souhlasem ředitele krajského vojenského velitelství vydal "Rozhodnutí o zařazení" do aktivní zálohy. Tedy autoritativní rozhodnutí orgánu, ovšem které navazuje na předem vyžádaný souhlas vojáka z povolání, který ukončil služební poměr. Dále již dříve zmíněný voják v záloze po

---

²⁴ § 2 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

²⁵ § 7 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

²⁶ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, Čl. 3

²⁷ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, Čl. 1

²⁸ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), č. 585/2004 Dz

²⁹ § 2 zákona č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze

³⁰ § 5a zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

splnění požadovaných kritérií a po vydání stejného rozhodnutí stejným orgánem jako v předešlém případě a občan, který u krajského vojenského velitelství nebo rekrutačního střediska podá žádost o vstupu do aktivní zálohy a úspěšně vykoná šestitýdenní vojenský výcvik.³¹

Záloha představuje civilní prvek v naší profesionální armádě. Branný zákon se výše zmíněnou novelou nesnaží znovu zavést povinné odvody, jde toliko o přípravu státu na možný nouzový stav. Tento civilní prvek je velice důležitý pro státní celistvost a národnostní citění. Počet záloh a aktivních záloh neustále stoupá a i nadále se vzrůstající tendence předpokládá.³² To uspokojivým způsobem nahrává obraně České republiky a i efektivnosti profesionálnosti naší armády.

Novelizace branného zákona je autorem považována za podařenou a není zde dle jeho názoru potřeba k opětovnému zavedení nucených odvodů. Tato nepotřeba zavádět povinné odvody je i velice ekonomická z hlediska toho, že na základě dobrovolného převzetí branné povinnosti v době míru se již vyselektují lidé, kteří jsou ochotni a schopni sloužit, a tudíž se nezasobují a nevyzbrojují lidé, kteří těmito možnostmi, zájmem a schopnostmi nedisponují.

1.4 Začlenění služebního poměru vojáka z povolání

Neboli začlenění oblasti právní úpravy služebního poměru vojáka z povolání do právního systému správního práva.

Před začleněním oblasti právní úpravy služebního poměru vojáka z povolání do právního systému správního práva je účelné v první řadě vymezit správní právo jako samostatné právní odvětví. Na základě tohoto vymezení dokázat spojitosti a důvody zařazení tohoto služebního poměru právě pod správní právo a ne pod jinou oblast české právní regulace.

---

³¹ § 5a zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

³² 15 nových jednotek aktivní zálohy, 10 tisíc záložáků v roce 2030 | CZDEFENCE - czech army and defence magazine. CZDEFENCE - czech army and defence magazine [online]. Copyright © CZDEFENCE.cz [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: https://www.czdefence.cz/clanek/15-novych-jednotek-aktivni-zalohy-10-tisic-zalozaku-v-roce-2030?fbclid=IwAR3anmRZ4JiFML7k0yx8vFrtyW5cBM5mDeJvSUWouTYjf4ez-UTWp_gG71o

1.4.1 Vymezení veřejné správy

Snaha vymezit a definovat veřejnou správu se projevuje ve více či méně obsáhlých teoriích různých uznávaných autorů, kteří se tak snaží se definovat a vymezit veřejnou správu. Hned na začátek této kapitoly je nutné zmínit, že veřejnou správu jako takovou není možné definovat nýbrž je jen možné provést explinaci. Správu v obecné rovině definoval již J. Pražák jako „*činnost nesoucí se za trvalým účelem řídit ty které záležitosti*“.³³

Hlavním kritériem je zásada legality, která udává, že veškerá činnost státu, jakožto veřejné správy, musí být v rámci, který je zákonem stanoven a tudíž dovolen.³⁴

Za nejzákladnější kritérium je určeno spravování veřejných záležitostí, ve veřejném zájmu zpravidla veřejnoprávními prostředky (pozitivní vymezení), tedy druh určité činnosti ve veřejném zájmu, a to ve funkčním pojetí. V institucionálním pojetí je možné chápat správu jako konkrétní instituci či úřad, který onu veřejnou správu vykonává.³⁵

Protože pozitivní definice vymezující veřejnou správu se s ohledem na veškeré činnosti a oblasti činností tak abstraktně, popisně a pouze pomocí dílčích skutečností se zdají být buď příliš zdlouhavé a neúplné a nebo absolutně nedostačující a nic neříkající. Závěrem k pozitivnímu vymezení je poznámka, že lze veřejnou správu popsat, nelze ji však pozitivně definovat, tak aby vzniklá definice byla uplatnitelná pro celou veřejnou správu. Za šťastnější vymezení je považována definice negativní s pomocí a doplnění oné pozitivní definice, protože by bylo zcela nesprávné a neefektivní veškeré výsledky a snahy pozitivních definicí nebrat v potaz. Také je nutno si uvědomit, že negativní vymezení má právě své kořeny ve snaze pozitivně vymezit veřejnou správu. Tedy veřejná

---

³³ Pražák, J. Rakouské právo veřejné. Díl druhý: právo správní. Praha: Jednota právnická 1905, s. 1.

³⁴ čl. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

³⁵ Malast, Jan. Správní právo přehledně. Správní právo online - Spravko.cz , 2018, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz>

správa je vše co nespadá do činností moci zákonodárné a moci soudní. Přičemž tyto dvě moci lze uspokojivě definovat.³⁶

Tato definice se dá rozšířit o myšlenku, že veřejná správa také není to, co je v moci výkonné považováno za vládnutí. Nutno také podotknout, že u negativní definice, tedy odečítání, je nutné zcela jasně vymezit ostatní pojmy velice ostře, jinak se určení opět dostává do nedefinovaného prostředí. Veřejná správa sama o sobě nemá pevné a přesné hranice a tudíž se může v některých činnostech s mocí zákonodárnou i soudní překrývat. Veřejná správa je vymezena a definována s ohledem na zájem, cíl, právní prostředí, předmět úpravy a právní regulace.³⁷ Díky tomuto vymezení veřejné správy je možné zařadit služební poměr vojáka z povolání právě do tohoto prostředí právní regulace.

1.4.2 Vymezení správního práva

Za správní právo je považována ta část právního systému České republiky, která se zabývá a právně upravuje organizaci a činnost veřejné správy. Správní právo upravuje také veškeré vztahy veřejné správy, a to mezi sebou navzájem ve vlastní organizační jednotce, či veřejnou správou na straně jedné a fyzických nebo právnických osobách na straně druhé. Správní právo je tvořeno množinou veřejnoprávních norem upravující organizaci a činnost veřejné správy. Předmětem úpravy je tedy sama veřejná správa a převážně používaná metoda je veřejnoprávní metoda.³⁸

Správní právo jako i ostatní právní odvětví je možné dále dělit na hmotné a procesní, z hlediska toho, jestli dané normy upravují organizaci, pravomoce, působnosti, práva a povinnosti, kompetence subjektů a další podle práva hmotného, nebo podle práva procesního jakou zákonnou formou je možné uplatnit hmotné právo. Také se správní právo dělí na obecnou a zvláštní část. Obecnou část je možné si představit jako tu část správního práva, která definuje obecné

---

³⁶ HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 9788074006241.

³⁷ Malast, Jan. Správní právo přehledně. Správní právo online - Spravko.cz , 2018, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz>

³⁸ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 9788074007279. str. 9

zákonnosti a principy pro fungování veřejné správy, také jako tu, kterou lze použít subsidiárně pro zvláštní části správního práva a tak vyplnit možné mezery a naplnit tak právní jistotu a onu nutnou potřebu legality. Kdežto zvláštní část správního práva upravuje konkrétní odvětví či agendy správního práva jako je zdravotnictví, doprava, otázka matrik, otázka ochrany osobních údajů, stavební plánování a stavební řízení, služební poměr ke státu a na velké spoustě dalších odvětví se právě veřejná správa realizuje a tudíž celá tato agenda a mnoho dalších spadá pod správní právo.³⁹

Vzhledem k tomu, že český právní systém člení právo dualisticky na veřejné a soukromé, tak správní právo zapadá do práva veřejného. Toto členění se dělí na základě několika základních ustálených teorií. Teorie zájmová, teorie mocenská neboli subordinační, teorie subjektů neboli teorie organická.

Teorie zájmová určuje dle hlediska povahy zájmů, které jsou právem sledovány. Z toho důvodu, že zájem je těžko definovatelný a některé soukromoprávní normy mohou a bezpochyby jsou tvořeny s veřejným zájmem je tato teorie používána především okrajově.

Teorie mocenská neboli subordinační rozděluje právo dle nadřízenosti a podřízenosti vztahů ve kterých se subjekty nacházejí. Tedy určuje, že pokud jsou ve vztahu rovném jedná se o soukromé právo a pokud jsou ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti, přičemž jedna ze stran má možnost a schopnost vnutit práva a povinnosti druhé straně a autoritativně o druhé straně rozhodovat, tedy vůči ní autoritativně vystupovat jedná se o veřejnou sféru práva.⁴⁰ K tomuto rozdělení se dále vyjadřuje i Nejvyšší správní soud jako k celkové charakteristice služebního poměru přesně tím, že: *„služební poměr je i byl charakterizován jako institut veřejného práva. ... po celou dobu svého průběhu výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak typickým poměrem soukromoprávním, kde účastníci mají rovné postavení. To se projevuje v právní úpravě služební kázně, možnosti ukládat kázeňské odměny a tresty, omezené možnosti propouštění, úpravě*

---

³⁹ Malast, Jan. Správní právo přehledně. Správní právo online - Spravko.cz , 2018, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz>

⁴⁰ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 9788074007279. str. 11

*služebního volna, nárocích na dovolenou, zvláštními nároky při skončení služebního poměru a také zvláštními ustanoveními o řízení před služebními funkcionáři.*⁴¹ Což zcela jasně poukazuje na sílu podřízenosti ve služební poměru z pohledu judikatury.

Teorie subjektů neboli teorie organická zakládá dualistické dělení na otázce a faktu, zda se daný subjekt ocitá v právním vztahu z důvodu svého členství ke státu nebo jinému veřejnému subjektu z hlediska veřejného práva, kdežto bez členství dle práva soukromého. Na toto členství se hledí jako na nucené. Tato teorie se v průběhu času mění a dává prostor pro vlastní modifikace. Hovoří se tak o modifikované teorii subjektů či teorii zvláštního práva, dle níž se veřejnoprávní vztahy, a tedy oblast veřejného práva určuje tak, že v nich nutně vystupuje nositel veřejné moci.⁴²

Dle uvádění dalších odborníků a jejich argumentace, se vyskytuje také metoda právní regulace.⁴³ Tato metoda se vzdáleně podobá teorii mocenské, a to tím, že vztahy jsou zakládány jednostranně autoritativním rozhodnutím nositele veřejné moci. Je považována za technickou konstrukci, která je snadno použitelná, protože na základě zasazení do právní regulace je možné díky ní snadno rozeznat, zda jde o veřejné či soukromé právo.

1.4.3 Právní úprava služebního poměru vojáka, jako součást správního práva

Ač není jednoznačnost zařazení služebního poměru vojáka z povolání do odvětví správního práva zcela jednoznačná, tak by se tato oblast dala spíše považovat za hraniční oblast správního práva vzhledem k argumentaci odborné veřejnosti, a to právě protože jedna část odborníků řadí služební poměr do zvláštní skupiny náležící do oblasti individuálního pracovního práva, druhá zase do

---

⁴¹ Usnesení Zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. Konf 26/2005-9

⁴² KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 9788074007279. str. 11

⁴³ Malast, Jan. Správní právo přehledně. Správní právo online - Spravko.cz , 2018, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz>

zvláštní části správního práva. Kdežto obě dvě skupiny mají opodstatněné názory a dle vlastních kritérií naplňují dané definice a argumentace do daného právního odvětví.

Jak je již z autorova výběru katedry správního práva, na které se rozhodl tuto diplomovou práci napsat, zřejmé, řadí problematiku služebního poměru vojáka z povolání do oblasti správního práva, do zvláštní odvětvové části. Fichtner považuje celé služební právo, za samostatnou zvláštní část správního práva,⁴⁴ při tom se opírá o usnesení zvláštního senátu v něm uvedl nejen že „*Nejvyšší správní soud dále vyslovil přesvědčení, že pokud jde o vznik, změnu a skončení služebního poměru, jde nepochybně o právní vztah veřejného práva.*“⁴⁵ Toto rozhodnutí tak upevňuje příslušnost správních soudů pro řešení správních otázek.

Díky výše uvedenému dualistickému rozdělení je tak možné velice zjednodušeně služební poměr vojáka z povolání podřadit pod správní právo.

Podle teorie zájmové, tedy hlediska určení zájmu založení právního vztahu, je zřejmé, že je armáda tvořena a organizována ve veřejném zájmu. Dle teorie mocenské a z hlediska branné povinnosti v době ohrožení státu je možné tvrdit, že je zde vnucení práv a povinností druhému, podřízenému subjektu, a že je zde autoritativně rozhodováno o právech a povinnostech daných jedinců. Dle teorie subjektů, která určuje příslušnost ke státní moci je bezpochyby služební poměr řazen do veřejnoprávní sféry, jelikož jedním ze subjektů je sám stát. Samotný služební poměr vzniká občanovy ke státu.⁴⁶

Podle metody právní regulace je možné bez většího ostychu uvést subsidiárnost správního řádu, na který se branné zákony ve svých paragrafech odkazují.

---

⁴⁴ Vojenské rozhledy - Opomíjená realita: praktické dopady veřejnoprávní povahy služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání. Vojenské rozhledy - Aktuality [online]. Copyright © 1991 [cit. 10.03.2020]. Dostupné z: <https://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/opomijena-realita-prakticke-dopady-verejnopravni-povahy-sluzebniho-pomeru-prislusniku-bezpecnostnich-sboru-a-vojaku-z-povolani>

⁴⁵ Usnesení Zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. Konf 76/2004-12

⁴⁶ § 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Z jiného úhlu pohledu je nutné kriticky pohlížet na fakt, že přestože je vznik služebního poměru podle zákona jednostranným mocenským aktem, pro jeho uskutečnění je zásadní podmínka podání žádosti občana. Z tohoto hlediska by se na takový akt dalo pohlížet, jako na dvoustranný právní akt, typický svou volní složkou, a tedy neautoritativností. Z této nevyhraněnosti by se dala přisuzovat podobnost spíše k pracovnímu právu.⁴⁷ Ovšem tuto podobnost je možné odstranit argumentací, že v klasickém zaměstnaneckém vztahu není povolena jakákoli forma diskriminace⁴⁸, která by ovlivnila výběr uchazeče o zaměstnání. Kdežto z pohledu státu je v přístupu ke služebnímu poměru povoleno velké rozmezí, které může již ze zákona velice značně omezit skupinu jedinců o jejich službu stát projevuje zájem.⁴⁹ Navíc například Tomek uvádí i tak vyhraněný názor, jako je způsobilost služebního orgánu vynutit iniciativu k podání žádosti občana.⁵⁰

Když se připustí, že se v problematice služebního poměru vojáka z povolání střetává subsidiárnost práva pracovního a správního, přičemž je vyzdvihnuta podpůrná použitelnost pracovního práva pouze v případě, kdy to v zásadě neodporuje procesům a speciálnosti služebního poměru vojáka z povolání. Naopak je zde zásadní ucelená podpora právem správním v celém rozsahu a potřebě o vyplnění mezer v branném zákonodárství.

Po řešení této právní neucelenosti je autor přesvědčen, že by bylo vhodné sjednotit právní problematiku veškerých služebních poměrů do jednoho právního předpisu a od této sjednocené právní úpravy vymezit speciálnosti jednotlivých služebních poměrů ve zvláštních právních předpisech. Autor má za to, že by to velice zlepšilo orientaci v právním prostředí.

---

⁴⁷ BĚLINA, M. a kol. Pracovní právo. 6. doplněné a podstatně přepracované vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. s. 129. ISBN: 978-80-7400-283-0

⁴⁸ § 16 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

⁴⁹ na př. § 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁵⁰ TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. Právo (ANAG). ISBN 8072631853 str. 50

2. Vznik služebního poměru

Zákon o vojácích z povolání komplexně a taxativně vymezuje předpoklady vzniku služebního poměru vojáka z povolání. Upravuje způsobilost být subjektem služebního poměru, za jakých faktických předpokladů tento vztah může vzniknout a zároveň také upravuje překážky, které vzniku služebního poměru brání. Souborně upravuje práva a povinnosti vojáka z povolání a služebního orgánu jako stran tohoto právního vztahu.

Za doplňování lidských zdrojů do AČR odpovídá Agentura personalistiky a její odbory. Ta v souladu se zákonnou úpravou a reálnou potřebou AČR zajišťuje svou činností naplnění konkrétních služebních míst. Personalisté ročně osloví okolo devíti tisíc uchazečů, ovšem jen něco přes dva tisíce lidí nastoupí do základního výcviku.

Při vzniku služebního poměru se nehledí pouze na zákonem taxativně stanovené podmínky, ale i na kvalifikační předpoklady a způsobilost jedinců. Dochází zde k fyzickému, osobnostnímu neboli psychickému a také zdravotnímu testování uchazečů.

Překážkou pro vznik služebního poměru není jen případná fyzická, psychická či zdravotní nezpůsobilost, předchozí trestné činnosti, nepokračování ve studiu po ukončení základní školní docházky či nevhodně zvolené tetování.

Pokud jedinec a jeho život jako celek neodporuje podmínkám vzniku a ani se nejeví, že by mohl narušovat hodnoty tohoto povolání, je systematicky vybrán, otestován, vycvičen a zařazen do strukturálních tabulek AČR. V tříměsíčním období od zahájení služebního poměru představuje zkušební lhůta, ve které může jak voják, tak služební orgány bez důvodu výcvik přerušit, a tedy ukončit služební poměr.

Zmiňovaný základní výcvik je nejen přezkoušení, ale i zlepšení fyzických a psychických kvalit jednotlivců. Jde zároveň o test morálky vojáků a způsob jejich začlenění do armádních struktur a kázně.

2.1 Podmínky vzniku

Veškeré podmínky, které jsou stěžejní pro vznik služebního poměru, musí jedinec naplňovat nejen před vznikem, ale i v samotném a celém průběhu služebního poměru a jejich nenaplnění zpravidla vede k ukončení služebního poměru jak udává sám zákon. Z toho nejsou přípustné žádné výjimky, jedná se tedy o rovnost v zacházení se všemi jedinci.⁵¹

Stěžejními podmínkami pro vznik služebního poměru jsou státní občanství České republiky⁵² a dosažení osmnáctého roku věku, tedy nabytí zletilosti.⁵³ Bez zásadní podmínky dosažení věku není vznik služebního poměru možný. Stejně tak není možný vznik služebního poměru bez složení přísahy a vykonání základního vojenského výcviku. Dále musí subjekt splňovat podmínku neúčasti v politické straně, hnutí, nebo odborové organizaci, a to za podpory ustanovení Listiny o zajištění bezpečnosti státu.⁵⁴ Toto omezení je dále podpořeno i v branných zákonech, čímž přikládá nejen obecnou, ale i konkrétní váhu této podmínce. Více též 3.2.1.

Další podmínkou vzniku služebního poměru je absence záznamu v Rejstříku trestů jedince, tuto problematiku dále řeší 2.2.3. Jedná se o trestní bezúhonnost uchazečů, která je upravena zákonem o vojácích z povolání. Zdravotní způsobilost a další kvalifikační předpoklady stanovuje prováděcí

---

⁵¹ §2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁵² Státní občanství České republiky se nabývá

a) narozením,

b) určením otcovství,

c) osvojením,

d) nalezením na území České republiky,

e) udělením,

f) prohlášením, nebo

g) v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče (dále jen „náhradní péče“).

(§ 3 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky))

⁵³ Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.

(§ 30 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník)

⁵⁴ čl. 20 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

předpis k zákonu a ne již zákon o vojácích z povolání.⁵⁵ Tyto prováděcí předpisy dopodrobna stanovují přesné podmínky a průběhy jednotlivých fyzických, osobnostních a psychických testů. Jde například o konkrétní počet sedů lehů, množství centimetrů, které je jedinec povinen z místa uskočit, či počet kilometrů, které je potřeba ujet na elektrickém kole, aby se ukázal jako fyzicky způsobilí.

2.1.1 Vojenská přísaha

„Já, voják, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.

Budu vojákem statečným a ukázněným, budu plnit úkoly ozbrojených sil a budu dodržovat právní a vojenské předpisy.

Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, připravovat se k obraně České republiky a budu ji bránit proti vnějšímu napadení.

Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.

Tak přísahám!”⁵⁶

Tento slavnostní text vojenské přísahy zastává tradičně funkci proklamativní a slavnostní. Voják se podpisem těchto slov zavazuje především morálně. Právní povaha samotného textu je však diskutabilní, v zásadě ukládá široké morální povinnosti, jejichž dodržování není možno zpravidla účinně kontrolovat. Tyto široce formulované morální zásady, jako odpovědnost, odvaha, čest a věrnost jsou však konkrétněji definovány v jednotlivých ustanovení

---

⁵⁵ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299 str. 49

⁵⁶ § 3 zákona 219/1999 o ozbrojených silách České republiky

konkurence ze strany Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky, kteří bezpochyby cílí na stejnou skupinu lidí. Ať je tomu z hlediska fyzické či psychické odolnosti, určitých morálních a vlasteneckých hodnot či bezúhonnosti, je nicméně omezený z důvodu nízké nezaměstnanosti a nutnosti naplnění veškerých sborů ČR. Ohledně tohoto hlediska autor nevidí prostor pro větší zlepšení, když jedním z faktorů je kladný fakt pro celou Českou republiku jako nízká nezaměstnanost a druhým faktorem je nutnost naplnění veškerých sborů ČR. Ovšem tato problematika vytváří tlak na nalézání a snahu řešit ostatní, drobnější problémy, které jsou v právním i faktickém prostředí méně či více viditelné, jako je například trestní bezúhonnost, či nejnižší dosažené vzdělání.

Vzhledem k náborovým podmínkám, které sama AČR transparentně uvádí na svých webových stránkách je autor přesvědčen, že finanční ohodnocení je dostatečně motivující a v porovnání například se stejným hodnotným zařazením u PČR v zásadě výhodnější. V této oblasti z hlediska možností státu autor nevidí velký prostor ani nutnost ke zlepšení.

2.2.2 Nejnižší dosažené vzdělání

Zákon stanovuje, že pro zařazení na nejnižší služební zařazení mužstva jsou nezbytné kvalifikační předpoklady občana.⁶¹ Mezi tyto kvalifikační předpoklady zákon řadí také vzdělání,⁶² a to minimální dosažené vzdělání v podobě středoškolského vzdělání s výučním listem.⁶³

Tento kvalifikační předpoklad autor nicméně považuje za neopodstatněný a nedůvodný. Zde zákonodárce nedůsledně zvažoval onu potřebnost “mužů v poli”. Tedy potřebu vojáků, kteří nemusí rozhodovat o rozkazech, ale dané rozkazy následovat a provádět.

---

⁶¹ § 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁶² zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ § 1 vyhlášky č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání

Získání středoškolského vzdělání s výučním listem je nicméně zpravidla možné v různých oborech, které nemusí korespondovat s výkonem a zařazení vojáka z povolání v jeho službě. Podmínka dosaženého minimálního vzdělání tak dle názoru autora spíše poukazuje na možnosti daného jedince a jeho životní situaci, než na reálné inteligenční rozdíl jedince. Jako dostačující autor považuje, že je každý uchazeč vedle fyzických testů podroben také psychickým testům, které jsou zaměřené i na inteligenční stránku osobnosti a tudíž schopnosti člověka vykonávat danou agendu. Autor proto hodnotí tuto podmínku jako nedůvodnou právě proto, že jedinci, kteří nejsou výkonu služby schopni, budou vyselektováni při přijímacím řízení. Armáda by tedy vypuštěním této podmínky mohla především díky svému systému testování osob navýšit své řady prostřednictvím schopných jedinců, kteří momentálně nemají ani možnost podat žádost o povolání občana do služebního poměru, natož v takovém řízení uspět.

Je nicméně nutné na kvalifikované a specializované pozice vybírat dostatečně kvalifikované uchazeče. Tuto problematiku upravuje vyhláška č. 217/2010 Sb. o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání⁶⁴ a není proto nezbytné, aby samotný zákon uváděl tuto podmínku nejnižšího potřebného vzdělání na úrovni ukončeného středoškolského vzdělání, a to nejméně s výučním listem.

Podle slov samotných vojáků, není nutné mít přespříliš vzdělané a specializované vojáky. Naopak je potřeba více jedinců, kteří budou svědomitě plnit zadané úkoly. Tudíž by mělo bohatě postačit na praktické a nejnižší zařazení do služebního poměru absolvované základní vzdělání, s tím, že pro kariérní postup dává armáda sama prostor k doplnění vyššího vzdělání.

Přestože jde pouze o mírné posunutí zákonné limitace, představuje ovšem velký potenciál k naplnění potřebných volných míst v AČR.

2.2.3 Trestní bezúhonnost

Za další praktický problém spojený se vznikem služebního poměru je třeba považovat zákonem stanovené kritérium trestní bezúhonnosti občana, který stojí o

---

⁶⁴ § 1 vyhlášky č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání

vznik služebního poměru ke státu. Zákon výslovně taxativně stanovuje případy kdy na jedince nenahlíží jako na trestně bezúhonného⁶⁵.

Je nutné si uvědomit, že lidé, které je vhodné nabírat do AČR jsou převážně mladí a silní jedinci, a to ať už po fyzické, či psychické stránce.

Nízký věk a s ním spojený nedostatek životních zkušeností nicméně může zvýšit pravděpodobnost vzniku situací, kdy se tyto jedinci, a to ať už úmyslně, či nikoliv, dostávají do složitějších situací, které mohou hraničit se zákonem.

Mladí je zpravidla možné pojit s větší nerozvážností a prudkostí, která v tomto případě ovlivňuje budoucí život jedince na několik let dopředu a ač by to pro jedince nemuselo mít fatální následky pro jeho budoucí život, jeho kariérní vyhlídky u AČR jsou na několik let zamraženy.

Tito jedinci by v případě tolerantnější zákonné úpravy mohli doplnit z velké části chybějící armádní uchazeče. Přestože by tyto mladí jedinci měli zájem a schopnosti stát se platnou součástí AČR, jsou definováni svou, kolikrát nerozvážnou minulostí. Přestože je zákonem stanovena lhůta pro možnost vstoupení do AČR, touto dle autorova názoru zbytečně dlouhou a v jednotlivých případech rozdílnou lhůtou zákonodárce armádu okrádá o schopné uchazeče, protože ne všichni jedinci chtějí čekat na možnost kariérního uspokojení v AČR, vzhledem k tomu, že se v průběhu této lhůty mohou věnovat kariéře v soukromé sféře.

Autor zde nevidí problém v podmínce bezúhonnosti, která je pro výkon tohoto povolání určitě žádoucí vzhledem k nezbytnému morálnímu standardu, který je třeba po vojáku z povolání požadovat. Problém spočívá v praxi služebních orgánů při vyžádání opisu⁶⁶ z evidence Rejstříku trestů a v příliš striktním nahlížení na kandidáty. Autor by *de lege ferenda* zavedl ve prospěch naplnění stavů a získání fyzicky schopných jedinců možno modifikovat znění zákona, a to tak, že naplnění podmínky bezúhonnosti by bránilo pouze spáchání úmyslných trestných činů a činů spáchaných z hrubé nedbalosti. Autor má totiž za to, že činy spáchané z nedbalosti o morálce člověka příliš nevypovídají.

---

⁶⁵ § 4a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁶⁶ § 4 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Dále by navrhoval zmírnění v odstavci dva § 4a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, který pojednává o osobách, které úmyslně spáchaly trestný čin, ovšem od jejich stíhání bylo pravomocně zastaveno z důvodu narovnání, nebo jejich trestní stíhání bylo pravomocně podmíněně zastaveno a od osvědčující doby neuplynula tři léta.⁶⁷

Autor věří, že kdyby se zmíněné zákonné ustanovení o trestní bezúhonnosti pozměnilo tímto příznivějším směrem pro uchazeče, mohla by tím získat nejen armáda, ale i společnost jako taková, z důvodu integrace lidí zpátky do pracovního procesu. Především do takto unikátního procesu, jako je služební poměr, který je významný svou uniformitou a zvýšenou mírou přítomné disciplíny.

2.2.4 Lhůta na vydání rozhodnutí

Aneb příliš dlouhá doba na vyhotovení vyrozumění o splnění či nesplnění podmínek pro přijetí do služebního poměru.

Za poslední odrazující skutečnost, kterou nám zákon předkládá, autor považuje přespříliš dlouhou dobu na podání vyrozumění o splnění či nesplnění podmínek pro přijetí do služebního poměru, kterou zákon stanovuje na 6 měsíců ode dne doručení žádosti o povolání do služebního poměru.⁶⁸ Kdežto tato doba autorovi přijde neúměrně dlouhá, ač přihlíží k administrativní náročnosti úkonů.

Je to velice specifická situace z pohledu uchazeče na pouhé potvrzení o vlastní způsobilosti, kdy život uchazeče plyne a přitom je zamrznut na bodu “coby kdyby” a nemůže svůj život profesionálně naplňovat, ať už pohybem vpřed, jiným směrem či přípravě na výkon povolání. Autora velice překvapilo, že zákonodárce ani v komentáři k zákonu neuvádí sebemenší zmínku a odůvodnění rozhodnutí o určení takto dlouhé lhůty. Tato nestabilita budoucnosti může dle autorova názoru odradit část uchazečů s odůvodněním nejistoty a neurčitosti.

Vzhledem k tomu, že se o tom ani komentář ani jiná literatura nezmiňuje, použil autor na prokázání neúměrnosti zákon o státní službě, který považuje za

---

⁶⁷ § 4a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁶⁸ § 4 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

tolerantní z toho titulu, že je nejbližší služebnímu poměru vojáka z povolání oním faktem, že hovoří o služebním poměru státních zaměstnanců. Tento zákon stanovuje lhůtu pro celé výběrové řízení, ne tedy pouze pro oznámení oné způsobilosti, na poloviční, tedy zpravidla devadesát dní⁶⁹ v porovnání se zákonem o vojácích z povolání, tedy zpravidla lhůtu 6 měsíční.

Jako další argumentační prostředek autor uvádí správní řád, který subsidiárně upravuje služební poměry, jako takové. Správní řád uvádí lhůtu pro vydání rozhodnutí jako povinnost vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu.⁷⁰ Tedy lhůtu nijak neohraničenou, ovšem co nejefektivněji využitou. Tato lhůta přímo neurčuje, v jakém konkrétním časovém okamžiku je třeba rozhodnutí vydat. Pojem “bez zbytečného odkladu” nemusí nutně znamenat, že je třeba konat ihned, ovšem jakékoli nepodložené protahování vydání rozhodnutí, které nastane, je třeba vždy v každém jednotlivém případě prozkoumat, aby se nejednalo o odklad zbytečný, a to s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem v daném konkrétním případě.⁷¹

Tuto lhůtu “bez zbytečného odkladu” by autor z hlediska neurčitosti právního pojmu nevolil, protože ji v tomto případě nepovažuje za nejšťastnější. Myslí si, že by naopak každý případ napadený uchazečem, řešený dále individuálně, pravděpodobně rapidně zvýšil administrativní i časovou náročnost.

Z hlediska autorovy argumentace, jak z obecné části, tak zvláštní části správního práva autor považuje za důvodné tuto problematiku řešit, a tak nahradit tuto nepřiměřeně dlouhou lhůtu lhůtou o polovinu kratší, tedy stejnou jako uvádí zákon o státní službě, kterou autor považuje za dostatečně dlouhou a speciální pro výkon tohoto rozhodnutí o výběru do služebního poměru.

---

⁶⁹ § 164 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě

⁷⁰ § 71 zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád

⁷¹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

3. Průběh služebního poměru

Následující kapitola se zaměří na průběh služebního poměru, který je hned po vzniku služebního poměru spolu se změnami služebního poměru upraven v paragrafech hlavy druhé zákona o vojácích z povolání.

Zákon o vojácích z povolání vedle samotných podmínek pro vznik služebního poměru určuje i podmínky a povinnosti při výkonu služby. Obecně určuje a definuje samotný výkon služby, tím že udává, že se jím rozumí plnění služebních povinností podle služebního zařazení a podle rozkazů nadřízeného.

Voják službu koná jak na území České republiky, tak mimo území České republiky, a to kdekoli v ozbrojených silách České republiky, na ministerstvu, ve vojenských školách, jako člen Vojenské policie nebo člen Vojenském zpravodajství. Na výkon služby, a tedy její samotný průběh je možné hledět, jako na činnost konanou z vlastní iniciativy v zájmu služby. To ovšem za podmínky, že k takové činnosti voják nepotřebuje zvláštní oprávnění nebo nenaplňuje-li taková činnost podstatu věci, která je proti výslovnému zákazu nadřízeného.⁷²

Při pohledu na samotný průběh služebního poměru je třeba za stěžejní otázku považovat finanční ohodnocování vojáků z povolání, vzhledem k tomu, že finanční ohodnocení je bezpochyby velkým motivačním faktorem pro výkon služebního poměru vojáka stejně jako je tomu v případě ostatních povolání. Úhel pohledu na výhodnost zaměstnání každého jedince ovlivňuje čas strávený v práci v porovnání s náročností a rizikem práce, odměnou za ní, a to ať už vlastní uspokojení či finanční odměny s kooperací cenění si vlastního volného času.

Za velký nedostatek finančního ohodnocování vojáků autor považuje samotný tabulkový hodnostní systém, který nedává dle diskusí s vojáky dostatečnou pružnost pro rozlišení schopností a odpovědnosti vojáků.

Ohodnocení není jen finanční, ale používá se i hodnocení nadřízeného. Toto hodnocení slouží k finančnímu zohlednění svědomitosti vojáka při výkonu služby. Na druhou stranu může sloužit též jako kárný prostředek. Toto ohodnocení pak doplňuje již zmíněné tabulkové ohodnocení vojáků.

---

⁷² § 6 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Další neméně důležitá otázka související se služebním poměrem vojáka souvisí s omezením výkonu jiné činnosti, a to ať už politické, sdružovací či jiné výdělečné činnosti. V této souvislosti je třeba se ptát zda-li je opravdu nutné potlačení těchto základních hodnot jedince nebo zda by stálo za úvahu tyto činnosti povolit, a tak nastolit větší právní jistotu pro výkon dalších výdělečných činností nebo je toto omezení upraveno dostatečně za povolení nadřízeného. Současná úprava tak může vyvolávat svévoli a možnost pro šikanozní chování nadřízených. Naopak povolení některých činností při současném řádném naplňování služebního poměru by si zasloužili alespoň speciálně vyučení jedinci garantování možnosti naplňovat tak vlastní cíle v soukromém životě.

Změna těchto pravidel by tak mohla přispět k zlepšování jejich profesionálního zaměření a jejich lepší finanční stabilitě, popřípadě lepší připravenosti na opuštění služebního poměru a uplatněním se na trhu práce. Autor věří, že jisté uvolnění současných pravidel by přispělo nejen jistotě jedince, ale i samotné armádě v prohlubování schopností jednotlivých vojáků.

3.1 Finanční ohodnocení

Vzhledem k problematice průběhu služebního poměru je nutné se zaměřit na finanční ohodnocení za vykonanou službu vojáků z povolání. Největší a nejrozsáhlejší změnou v systému odměňování, finančního ohodnocení a nástrojů řízení kariéry pro vojáky z povolání je novela zákona č. 221/1999 Sb. Ta vešla v účinnost 1. 7. 2015 a byla provedena zákonem č. 332/2014 Sb. Změny v této novele se snažily především o zjednodušení administrativních úkonů při výpočtu služebního platu, čehož bylo dosaženo převážně tím, že jednotlivé složky finančního ohodnocení byly zařazeny právě pod služební plat. Konkrétně se pak tyto změny týkají především, služební pohotovosti, služebního příspěvku na bydlení, nepřetržitého vojenského nasazení, služby konané nad základní týdenní dobu služby, služebního platu, výkonnostního příplatku, příplatku za službu v zahraničí a stabilizačního příplatku.

I přestože zákon jasně a přehledně upravuje platové ohodnocení vojáka z povolání, zákonodárce nevzal v potaz zásadní proměnné, které by se měly pro

udržení motivace a pocitu zadostiučinění odrážet ve finančním ohodnocení vojáků.

Za hlavní rozlišující faktor pro určení finančního ohodnocení autor považuje dobu strávenou na služebním místě a s tím spojenou vyškolenost a odbornost vojáka pro danou pozici a uplatnění jeho schopností především pokud je to nejvyšší možná dosažitelná pozice pro tohoto vojáka. Může nastat situace, že voják je na jednom místě i více jak deset let, svědomitě vykonává službu, ale nemá možnost v důsledku i vlastních limitací postoupit v kariérním žebříčku, i když prohlubuje své znalosti pro danou pozici a stává se mentorem pro ostatní, avšak není za své zkušenosti, a tedy i čas, nijak nad rámec ohodnocen.

3.1.1 Příplatek za službu v zahraničí

Voják, který vykonává svou službu v zahraničí, má nárok na příplatek. Tento příplatek se nově stanovuje a vyplácí v korunách s možností vyplácení i podle původní úpravy zákona na žádost či podle potřeby. Podle původní úpravy zákona byl tento příspěvek vyplácen pouze v cizí měně dle platného kurzu. Tato změna by měla přispět ke stabilizaci výkyvů odměn, které nastávají kvůli změně kurzů cizích měn.⁷³

3.1.2 Služební hodnocení

Výkonnostní příplatek, dříve osobní příplatek, je jednou z motivačních složek a odvíjí se od služebního hodnocení, které je vypracováno přímým nadřízeným každého vojáka vždy na konci kalendářního roku. Toto hodnocení klasifikuje vojáka na základě průběhu jeho služby za celý rok. Převážně se hodnotí plnění zadaných úkolů, jeho povinností, odborné, fyzické a psychické způsobilosti. Musí být vyhotoveno písemně a voják s ním musí být seznámen. Voják, který není spokojen s vlastním hodnocením, může ve lhůtě tří dnů podat námitky, a to písemně a odůvodněně. O vyhovění či nevyhovění námitkám rozhoduje nadřízený toho, kdo služební ohodnocení původně vyhotovil ve lhůtě deseti dnů. Proti jeho rozhodnutí již není možné podat nové námitky. Na základě

---

⁷³ § 68b zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

tohoto služebního hodnocení se může změnit výše služebního platu, a to na návrh nadřízeného orgánu ve lhůtě pěti dnů. Ovšem na obranu proti snížení služebního platu je opět možné podat námitky.⁷⁴

Ač je služební hodnocení motivačním faktorem k řádnému výkonu služby, nezahrnuje autorem avizovaný ohled na dobu strávenou ve funkci.

Pokud je voják hodnocen jako nevyhovující dvakrát po sobě, zahajuje se s ním řízení o propuštění ze služebního poměru a tento dosavadní příplatek je vojákovi odebrán, také viz 5.1.1.

Za zásadní problém, který souvisí se služebním hodnocením, lze považovat průběh řízení o námitkách, o kterých rozhoduje nadřízený toho, kdo služební hodnocení vyhotovil. V důsledku toho tato o námitkách rozhodující osoba nemůže znát faktické okolnosti související se služebním hodnocením vojáka. Vedle toho se, dle výpovědí vojáků, v praxi zpravidla stává, že osoba rozhodující o námitkách těmto námitkám nevyhoví z důvodu nesnižování autority nadřízeného vojáka, který služební hodnocení vyhotovil.

3.2 Omezení občanských práv vojáka

Vzhledem k tomu, že služební poměr je vykonáván především v zájmu státu a jeho potřeb, existuje přípustná míra omezení občanských práv vojáka z povolání⁷⁵. Uchazeč podáním žádosti o přijetí do služebního poměru s tímto omezením souhlasí a bez dalšího je dobrovolně takto omezován. Omezení nepopírá postavení vojáka jako člověka či občana, neboť jsou jeho lidská práva zakotvena stejným způsobem jako u jednotlivců, kteří nejsou ve služebním poměru. Tato práva jsou toliko zákonně a v mezích zákona z nezbytných důvodů, mezi něž patří převážně obrana státu, limitována. Ukazuje se zde i tzv. princip enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, pokud jde o nařizování povinností vojákovi. Povinnosti lze vojákovi naříditi pouze v mezích zákona a jakákoliv svévole ze strany AČR jakožto součásti veřejné moci je nepřípustná.

---

⁷⁴ § 68a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁷⁵ hlava I zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

3.2.1 Politický a náboženský aspekt

Vojákům se omezuje základní právo shromažďovací, které je zakotveno jako jedno ze základních práv Listinou⁷⁶. Ta však zakládá možnost toto právo omezit pro bezpečnost státu, a to v souvislosti s politickými shromážděními a politickou propagandou ve vojenských prostorech. Toto omezení je provedeno hlavně z důvodu zachování bojeschopnosti ozbrojených sil⁷⁷. Takové omezení základních práv tak lze považovat za pochopitelné vzhledem k tomu, že armáda je apolitická část výkonné moci státu a tudíž v ní není prostor k jakkoli politicky motivovaným aktům. Na základě metody porovnání hodnot zde po právu i logicky vítězí omezení shromažďovacího práva.

Stejně tak v případě omezení vojáka sdružovat se by se dalo argumentovat stejným způsobem, právě proto, že toto omezení se výslovně aplikuje na politické strany, hnutí a nebo odborové organizace. Na apolitičnost AČR klade platná úprava zvláštní důraz, vzhledem k tomu, že relevantní ustanovení lze najít nejen v Listině, ale také v zákonu o vojácích z povolání či zákoně o ozbrojených silách České republiky.⁷⁸

Projevování náboženství nebo víry je omezováno pouze v době výkonu služby za předpokladu, že by projevování víry jako takové upravené Listinou bránilo výkonu služebních povinností.

3.2.2 Všeobecné pojištění vojáka

Bez větších obtíží lze také pochopit omezení vojáků z povolání ve výběru zdravotní pojišťovny.⁷⁹ Vzhledem k tomu, že Ministerstvo obrany prostřednictvím Vojenské zdravotní pojišťovny hradí vyšší zdravotní péče, která je provedena lékařem či na předpis lékaře, tedy péčí hrazenou Vojenskou zdravotní

---

⁷⁶ čl. 19 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

⁷⁷ TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. Právo (ANAG). ISBN 8072631853. str. 113

⁷⁸ § 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁷⁹ § 11 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

pojišťovnou. Tyto služby jsou částečně hrazeny z veřejného zdravotního pojištění podle zákona o veřejném zdravotním pojištění, toto pravidlo se však nepoužije na úhradu stomatologických výrobků. S tím je spojená nemožnost vybrat si neomezeně lékaře, až na výjimky v podobě ženského lékaře a neodkladné lékařské péče. Systém hrazení úkonů nad rámec veřejného zdravotního pojištění je však třeba považovat za logický. Vojáci jsou navíc zpravidla velice spokojeni s péčí zdravotního personálu a vojenských lékařů, kteří jim jsou k dispozici. Vojenské zdravotnictví patří ke špičce českého zdravotnictví.⁸⁰

3.2.3 Omezení jiné výdělečné činnosti

Za značně kontroverznější sféru omezení práv vojáka autor považuje omezení hospodářských a sociálních práv. Mimo vojenskou činnou službu má voják možnost vykonávat vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou činnost a také má umožněno vykonávat správu vlastního majetku.⁸¹

Výkon jiné výdělečné činnosti je tedy v zásadě pro vojáka z povolání omezen. Služební orgán ji může ve výjimečných případech povolit, pokud to neodporuje a nebrání řádnému výkonu služby. Tím se ovšem vytváří prostor pro špatně kontrolovatelnou svévoli nadřízeného. Výkon jiné výdělečné činnosti tak často závisí na dobrých vztazích či na míře benevolence nadřízeného. To však jde proti smyslu úpravy, jejímž cílem je přezkoumání v souladu dané výdělečné činnosti s výkonem řádné služby. Tento značně subjektivní lidský faktor autor považuje za velký nedostatek současné úpravy. Stejně tak možnost písemného odvolání souhlasu k výkonu jiné výdělečné činnosti autor chápe jako prostor pro svévoli ze strany nadřízených. Řešení nedostatku úpravy je nicméně obtížné neboť se autor domnívá, že není možné zákonem upravit všechny ostatní výdělečné činnosti, a tak taxativně určit, které činnosti je možno všemi vojáky vykonávat a které není. Ačkoliv by podobné plošné taxativní určení vyřešilo problém svévole, stanovení odůvodnění ke každé činnosti zvlášť by bylo velice administrativně náročné. Zde tak autor nenašel uspokojivé východisko řešení

---

⁸⁰ § 94 a 95 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁸¹ § 47 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

problému. Vedle těchto omezení je vojákovi též odepřeno členství v kontrolních a statutárních orgánech právnické osoby vykonávající podnikatelskou činnost, výjimkou je zde nestavební bytové družstvo a právnické osoby a organizační složky státu.⁸²

3.2.4 Omezení svobody projevu

Svoboda projevu je vojákům omezena hned v několika případech. Prvním z nich je zákonem upravená povinnost nosit vojenský stejnokroj v době služby⁸³, přičemž výjimky stanovuje služební orgán. Vzhledem k uniformitě celého služebního poměru autor neshledává žádný problém v tomto omezení.

Negativně je také omezena svoboda projevu v trestním zákoně⁸⁴ vzhledem ke zvláštnímu postavení a možnostem vojáků. Je zde vidět rozdíl trestnosti pro osobu ve služebním poměru a beztrestnosti pro osobu, která se v takto státně-právním vztahu nenachází.

Poněkud obecně pojatý požadavek mlčenlivosti zařazený mezi základní povinnosti vojáka autor považuje vzhledem k systému udělování prověrek, které jsou nutné na konkrétní pozice, za zbytečný. Voják by podle tohoto požadavku neměl dodržovat pouze zákon č. 148/1998 Sb. o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ale obecně dodržovat mlčenlivost o veškerých skutečnostech, které se dozvěděl ve výkonu služby a které nelze sdělovat jiným osobám za účelem ochrany ozbrojených sil.⁸⁵

Autor je totiž přesvědčen, že mlčenlivost by měla být požadovaná jen v konkrétních případech. Nejen, že je tato obecná úprava v zásadě neúčinná a

---

⁸² SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

⁸³ § 48 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁸⁴ Ohrožování morálního stavu vojáků

(1) Kdo popuzuje vojáky proti vojenské službě nebo proti nadřízenému, nebo kdo závažným způsobem nebo soustavně rozvrací vojenskou kázeň, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na tři léta až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu nebo za bojové situace.

(3) Příprava je trestná.

(§ 392 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník)

⁸⁵ § 48 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

nekontrolovatelná, ale vytváří prostor pro právní nejistotu vojáků ohledně sdílení informací souvisejících se svým zaměstnáním. Důsledkem toho je sdílení velké většiny informací. Přitom není jisté jestli se voják právě nepodělil o informace, které měly zůstat jen mezi osobami ve služebním poměru AČR.

3.3 Rozhodování ve věcech služebního poměru

Rozhodování ve věcech služebního poměru představuje jakýkoli úkon služebního orgánu, který je proveden ve vztahu ke vzniku, průběhu, změnám a zániku služebního poměru. „K rozhodování ve věcech služebního poměru dochází nejen při samotném vzniku a zániku služebního poměru, ale též i v době jeho trvání, pokud se autoritativně mění jeho obsah.”⁸⁶

Služební orgán⁸⁷ vystupuje vždy při rozhodování v nadřízené pozici, a tedy veškerá jeho činnost musí být v limitacích zákonné úpravy. Nadřízená pozice umožňuje vnutit práva a povinnosti podřízenému subjektu. Podřízený subjekt pro služební orgán je zde voják z povolání. Zákonná úprava rozhodování ve věcech služby vojáka z povolání se řídí zvláštní úpravou části deváté zákona o vojácích z povolání, a to i v řízení po ukončení služebního poměru vojáka⁸⁸. Dle zákona o vojácích z povolání se subsidiárně použije správní řád s výjimkou taxativně vyloučených ustanovení správního řádu, které zákon o vojácích z povolání v úvodu části deváté uvádí. Subsidiarita správního řádu zde především znamená, že pokud zvláštní zákon nějakou problematiku neupravuje, použije se podpůrně ustanovení správního řádu, a to až na ony výjimky, které jsou kvůli zvláštnosti služebního poměru vyloučeny⁸⁹. Díky subsidiaritě správního řádu, která byla upravena novelizací zákona o vojácích z povolání, účinné k 1.6.2012 se výrazně

---

⁸⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 9 Ad 6/2010-113

⁸⁷ Právní úkony ve věcech služebního poměru jménem České republiky činí služební orgány, kterými jsou prezident republiky (dále jen „prezident“), ministr obrany (dále jen „ministr“) a v rozsahu určeném rozkazem prezidenta nebo rozkazem ministra velitelé, náčelníci, ředitelé a jiní vedoucí zaměstnanci.
(§2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání)

⁸⁸ §152 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁸⁹ Na řízení ve věcech služebního poměru se nevztahuje § 10 až 12, § 14, § 33 odst. 2 písm. c), § 79 odst. 5, hlava XI části druhé a § 175 správního řádu.
(§144 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání)

zjednodušila většina řízení na vydávání personálních rozkazů.⁹⁰ „V řízení ve věcech služebního poměru se rozhoduje o změně doby trvání služebního poměru, přerušení služebního poměru, náhradě škody podle tohoto zákona, propuštění ze služebního poměru, odnětí hodnosti, zrušení služebního poměru ve zkušební době, vrácení náborového nebo kvalifikačního příspěvku při nesplnění povinnosti setrvat po stanovenou dobu ve služebním poměru, nároku na služební příspěvek, nesouhlasí-li voják s výší nebo s neposkytnutím příspěvku, nebo se zastavením jeho výplaty, době služby pro zabezpečení výsluhovými náležitostmi a pro sociální zabezpečení, nesouhlasí-li voják s vykázanou dobou, neposkytnutí, odnětí nebo snížení služebního platu podle § 68k odst. 5, žádosti vojáka o jeho setrvání ve služebním poměru podle § 19 odst. 2, úhradě nákladů spojených se zvýšením nebo rozšířením vzdělání při nesplnění povinnosti setrvat po dohodnutou dobu ve služebním poměru, vydání bezdůvodného obohacení, náhradě nákladů za vojenskou výstroj, uložení kázeňského trestu.“⁹¹

Zákon také stanovuje dispoziční zásadu, kdy účastník může nebo nemusí zahájit řízení. Účastník, který uskutečňuje podání na zahájení řízení ve věci proti služebnímu orgánu je povinen toto podání vyhotovit v jasné souvislosti k věci a musí být jasné, co takové podání navrhuje. Služební orgán, který podání přijal buď zahájí řízení ve věci nebo postoupí příslušnému služebnímu orgánu. Nepříslušnost tedy nezpůsobuje vrácení podání vojákově, pouze časový průtah, který má být ovšem minimální díky určení zákonné lhůty `bez zbytečného odkladu`. Voják má být informován o veškerých postupech ve věci, ovšem zákon již neuvádí, jakým způsobem má být provedeno. Kvůli prokazatelnosti je zde vhodné volit písemnou formu.⁹²

Výkon rozhodnutí na peněžité plnění, respektive na jeho neplnění, je zajištěn ze služebního platu nebo výsluhových náležitostí vojáka. Jestliže není

---

⁹⁰ viz 3.3.1

⁹¹ § 145 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁹² § 146 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

takto možno peněžité plnění zajistit, pak je ministr oprávněn podat návrh soudu k nařízení výkonu rozhodnutí.⁹³

3.3.1 Personální rozkaz

Personální rozkaz je specifická a podstatně zjednodušená forma rozhodnutí upravená speciálně pro věci týkající se služebního poměru v porovnání s rozhodnutí podle správního řádu. Používá se v situacích, kdy je zásah nadřízeného do práv vojáka minimální a srovnatelný například s pokyny zaměstnavatele podle pracovněprávních předpisů. Pokud tedy není v zájmu hospodárnosti a rychlosti smysluplné činit řízení v celém jeho rozsahu je zpravidla ústně (pokud není možno ústně, tak písemně do vlastních rukou) z moci úřední vydán, jako první úkon ve věci personální rozkaz v následujících zákonem taxativně uvedených případech: *„služebním zařazení, zařazení do hodnostního sboru a jmenování do hodnosti, propůjčení vyšší hodnosti, dočasném zproštění výkonu služby, určení do dispozice, pověření výkonem služby nebo zastupování v jiném služebním zařazení, odvelení nebo vyslání na studijní pobyt, který trvá déle než 3 měsíce, přeložení, stanovení kratší týdenní doby služby, poskytnutí mateřské nebo rodičovské dovolené, udělení dovolené bez nároku na peněžní náležitosti, udělení souhlasu výjimečně vykonávat výtěžnou činnost a jeho odvolání, stanovení služebního platu nebo určení služebního platu podle § 68i a 68j, prodloužení rozhodné doby, stanovení výše stabilizačního příspěvku.“*⁹⁴

Personální rozkaz obsahuje veškeré náležitosti rozhodnutí podle správního řádu, které jsou doplněny o služební zařazení vojáka a jeho osobní číslo. Odůvodnění personálního rozkazu se požaduje pouze ve věcech týkajících se dočasného zproštění výkonu služby, odvelení nebo vyslání na studijní pobyt, který trvá déle než 3 měsíce, udělení souhlasu výjimečně vykonávat výtěžnou činnost a jeho odvolání, stanovení služebního platu nebo určení služebního platu podle §

---

⁹³ § 152a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁹⁴ § 145a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

68i a 68j, prodloužení rozhodné doby, stanovení výše stabilizačního příspěvku.⁹⁵
Dále viz 3.3.2.2.

3.3.2 Možnosti obrany proti rozhodnutím ve věcech služby

Služební orgán je v míře možností postoje nadřízenosti povinen zajistit nestrannost v rozhodování, naplnění spravedlivého očekávání, rovné zacházení a přístup ke všem vojákům stejným způsobem. Vojákovi je umožněno se bránit na základě zvláštního zákona č. 221/1999 Sb., proti rozhodnutí služebního orgánu, a to pomocí žádostí, řádných opravných prostředků nebo stížností. Tedy díky vyloučení obecných ustanovení správního řádu se zákonem o vojácích z povolání zakládají nová práva a povinnosti nebo se některá vylučují. Například se vylučuje právo vojáka nechat se zastupovat, označované jako prezidiální plná moc, jejímž vyloučením se předchází procesnímu prodlužování v rozhodování ve věcech služby. Kvůli použití zvláštní úpravy obrany se také vyloučilo právo napadení nevhodného chování nebo postupu správního orgánu podle správního řádu, které se tak dále řídí zvláštní úpravou.⁹⁶

Přezkoumání rozhodnutí je možné na základě řádného opravného prostředku, tzn. odvoláním. Voják v jehož věci se rozhodovalo je oprávněn podat odvolání k služebnímu orgánu, který rozhodoval o věci v prvním stupni. Tento služební orgán poté postoupí věc odvolacímu orgánu. Odvolací služební orgán má k dispozici lhůtu devadesáti dnů, měl by ovšem rozhodnout bez zbytečného odkladu.⁹⁷

Odvolání proti rozhodnutí vydaných ve služebních věcech nemá odkladný účinek s výjimkou rozhodnutí ve věcech propuštění ze služebního poměru, odnětí hodnosti, zrušení služebního poměru ve zkušební době.⁹⁸

---

⁹⁵ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

⁹⁶ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

⁹⁷ § 149 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁹⁸ § 150 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

3.3.2.1 Přezkoumání rozhodnutí soudy

Soudní přezkum rozhodnutí má v demokratickém právním státě zásadní roli při ochraně zákonnosti. Věcně příslušné jsou správní soudy dle soudního řádu správního, místně příslušný je pak správní soud v jehož obvodu se nachází služební orgán, respektive jeho sídlo, který v prvním stupni rozhodoval nebo jinak zasahoval do práv a povinností toho, kdo se soudní ochrany domáhá. Pasivně legitimován je ten, kdo vydal rozhodnutí v odvolacím řízení a aktivní legitimace náleží vojákovi a i bývalému vojákovi z povolání za předpokladu, že vyčerpal řádné opravné prostředky. K podání návrhu na přezkoumání rozhodnutí soudy má aktivně legitimovaný lhůtu šedesáti dnů od nabytí právní moci rozhodnutí služebního orgánu. Na běh lhůty se použijí ustanovení soudního řádu správního.⁹⁹

Ústavní soud jasně definoval postavení NSS ve své judikatuře „*právě Nejvyšší správní soud je tím orgánem, jemuž přísluší výklad podústavního práva v oblasti veřejné správy a sjednocování judikatury správních soudů, k čemuž slouží i mechanismus předvídaný v § 12 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Při výkonu této pravomoci Nejvyšším správním soudem je přirozeně i tento orgán veřejné moci povinen interpretovat a aplikovat jednotlivá ustanovení podústavního práva v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně zaručených základních práv a svobod...*“¹⁰⁰

3.3.2.2 Obrana proti personálnímu rozkazu

Obrana proti personálnímu rozkazu představuje přezkumné řízení proti již pravomocnému personálnímu rozkazu, jde o dozorčí prostředek s dispozičním charakterem.

Voják je oprávněn podat odvolání k služebnímu orgánu, který rozhodoval v prvním stupni ve zkrácené lhůtě pěti dní (oproti lhůtě patnácti dnů stanovených správním řádem) od oznámení personálního rozkazu. Odvolání proti služebnímu rozkazu nemá odkladný účinek.

---

⁹⁹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

¹⁰⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 1685/16

Lhůta, která je stanovena služebnímu orgánu pro předání odvolacímu orgánu, je také zkrácená, a to na polovinu v porovnání s obecnou úpravou, která činí třicet dní, tedy na lhůtu patnácti dní. Na předání nepřipustného nebo opožděného odvolání je zachována desetidenní lhůta.

Správní uvážení odvolacího služebnímu orgánu buď potvrdí, zruší nebo změní personální rozkaz. Odvolací služební orgán může dokonce zastavit řízení ve věci, ovšem není mu umožněno věc vrátit služebnímu orgánu, který rozhodoval v prvním stupni, a to právě s ohledem na zásadu rychlosti při tomto typu rozhodování. Odvolací orgán tedy vydá nový personální rozkaz. Takto vydaný personální rozkaz je vydaný na základě podaného odvolání a proto nepředstavuje první úkon ve věci. Lhůta pro vydání tohoto opravného personálního rozkazu je určena maximálně na dobu pěti měsíců od nabytí právní moci původního personálního rozkazu.

Počítání lhůt je podle obecných pravidel počítání času stanovených v §40 správního řádu.¹⁰¹

3.3.2.3 Podání ve věcech žádostí a stížností

Voják má možnost podat žádost nebo stížnost ohledně výkonu služby nebo ohledně služebních vztahů. Stížnost směřuje proti nevhodnému chování nebo postupu a podává se písemně nadřízenému nebo služebnímu orgánu. Základní pravidlo, kterým se vyřizování stížností či žádostí řídí je, že subjekt, proti kterému je stížnost či žádost podána, takové podání nevyřizuje a nerozhoduje o něm. Rozhoduje tak vždy. Rozhoduje vždy nadřízený či nadřízený orgán daného subjektu, na který si voják stěžuje ve svém podání. Lhůta pro vyřízení žádosti či stížnosti vojáka je určena na šedesát dní od jejího podání s výjimkou případu, kdy v dané lhůtě není možné zajistit veškerou potřebnou evidenci pro rozhodnutí na straně vojáka i subjektu, který o podání rozhoduje. Je zde ovšem kladen důraz na vyřizování záležitosti bez zbytečných průtahů podle zásad správního řádu. Příslušný orgán vojáka o vyřízení v takové lhůtě vyrozumí. Orgán, který rozhoduje ve věci může rozhodnout o nedůvodnosti, částečně důvodnosti či

---

¹⁰¹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

důvodnosti podání a je povinen v co nejkratší možné lhůtě uskutečnit potřebnou nápravu stavu a veškeré postupy a dokumentaci zařadit do spisu vojáka. O takových úkonech bude vojáka informovat jen v případě, že voják o vyrozumění sám požádal. Pokud voják neshledá vyřízení jeho podání za dostačující, je mu umožněno pomocí kvazi opravného prostředku požádat nadřízený služební orgán, aby prozkoumal proces vyřízení vojákovy žádosti či stížnosti. Tento orgán buď uzná vyřízení za správné nebo objeví nové skutečnosti k případu a v obou případech vypracuje oznámení pro vojáka, aby popřípadě díky těmto novým skutečnostem mohl dle vlastního uvážení zažádat o nový přezkum. V případě objevení nesprávného vyřízení podání vojáka nadřízený služební orgán znovu věc procesně přezkoumá podle již zmíněného systému. Pokud voják svou žádost či stížnost opakuje, přezkoumává se správnost jejího předchozího řešení a o výsledku svého zkoumání vojáka informuje. Jestliže nadřízený orgán dospěje k závěru, že nebylo pochybení v předchozím řízení a voják opakovaně nepřináší nové skutečnosti do věci, dále se věc neřeší a vojáka o této faktické situaci informuje.¹⁰²

---

¹⁰² SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

4. Změna služebního poměru

Za změnu služebního poměru je obecně chápána jakákoli změna či změny podstatných skutečností a náležitostí za předpokladu zachování stávajícího služebního poměru.

Podrobná právní úprava změn služebního poměru vojáka z povolání tkví v zákoně o vojácích z povolání, a to konkrétně v ustanoveních hlavy druhé tohoto zákona. V této kapitole se autor zaměří na otázku neúplné dobrovolnosti při přemístění vojáka z povolání z jednoho útvaru na jiný útvar a výkon zahraničních misí. V této kapitole by autor rád vyvrátil stigma, které nejen dle jeho mínění stále ve společnosti přetrvává¹⁰³.

Toto stigma se především týká toho, že čeští vojáci jsou nuceni k absolvování misí v zahraničí, či toho, že jsou žoldáky, tedy členy profesionální armády sloužící pod velením jiné než vlastní armády za finanční ohodnocení. Často používáno v hanlivém mínění slova.

4.1 Přeložení vojáka

Změnou místa výkonu služby na dobu časově nevymezenou služební orgán zásadně zasahuje do běžného života vojáka. Služební orgán smí vojáka přeložit do jiné obce, tedy jiného místa výkonu služby, jen v důležitém zájmu služby, především z důvodu zabezpečení mobility vojáků, kvůli akceschopnosti AČR. Přeložení může probíhat i na totožném místě služby přidělením pod velení jiného služebního orgánu. Voják může být přeložen na vlastní žádost, pokud je to v zájmu ozbrojených sil, ale i bez ní. Hlavní problém pro vojáka a zároveň výhodu pro služební orgán představuje uskutečnění tohoto aktu i bez souhlasu vojáka nebo dokonce proti jeho vůli.¹⁰⁴ To ostatně již konstatoval výslovně rozsudek Krajského soudu: „*Tímto ustanovením je upravena mobilita personálu podle potřeb ozbrojených sil, přičemž přeložení je vždy nutně spojeno s novým služebním zařazením. Voják může být přeložen do jiného místa výkonu služby,*

---

¹⁰³ Hrdinové nebo žoldáci? | ARMYWEB.cz. ARMYWEB.cz [online]. Copyright © ArmyWeb.cz [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.armyweb.cz/clanek/hrdinove-nebo-zoldaci>

¹⁰⁴ § 16 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

kterým je jiná obec, než ve které konal službu doposud, popřípadě lze vojáka přeložit i v rámci stejné obce v případě přeložení do podřízenosti jiného služebního orgánu.”¹⁰⁵

Vojákovi s přeložením vznikne nárok na cestovní náhrady, stravné a také může využít možnosti zajištění ubytování v dané obci. Aby této povinnosti Ministerstva obrany mohl využít, musí vyhotovit žádost. Nejedná se o bezplatné ubytování, ale toliko o jeho zajištění.¹⁰⁶

Další vnitřní předpisy pak udávají bližší podmínky přeložení. Například uvádějí, že přeložení vojáků se má uskutečňovat zpravidla k prvnímu lednu nebo prvnímu červenci kalendářního roku. Jako další podmínku, kterou musí služební orgán dodržet, je zachování nebo zvýšení služebního zařazení v místu přeložení na volné služební místo, a to jen za předpokladu nepřeložil-li služební orgán vojáka na vlastní žádost.¹⁰⁷

Institut odvelení vojáka je pojat v zásadě logičtěji, a tedy tak, že je možné vojáka odvolat i bez jeho souhlasu, a to pouze do časového limitu šesti měsíců. Případné delší odvelení je možné jen se souhlasem ministra a samotného vojáka. Pomine-li se fakt, že v případě odvelení jsou rozdílné skutečnosti v porovnání s přeložením, jako je například pověření jinými úkoly, které nesouvisí s jeho služebním zařazením, možnost udávání rozkazů jiným subjektem, tedy novým nadřízeným, sleduje tento institut stejný záměr jako institut převelení. Tedy zajištění schopnosti mobility personálních prostředků dle potřeb AČR, a to i k výkonu zahraničních misí, které zpravidla trvají šest měsíců. Ovšem nepřiměřeně nezasahujeme do života vojáka tím, že by byl nucen po dobu delší než půl roku žít někde, kde sám nechce. Upravením institutu přeložení obdobně jako je tomu u odvelení vojáka bychom nastolili větší jistotu pro vojáky a zachovali bychom možnost AČR nakládat s personálními zdroji podle jejich potřeb pro zabezpečení obrany země i dodržení mezinárodních závazků.

---

¹⁰⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 15 Ad 6/2017-62

¹⁰⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 332/2014 Dz

¹⁰⁷TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. Právo (ANAG). ISBN 8072631853, str. 44

4.2 Zahraniční operace

V průběhu služebního poměru je voják povinen plnit i službu v zahraničí, tedy mimo území České republiky. Česká Republika je tak schopna dodržovat mezinárodní smlouvy¹⁰⁸, ke kterým se zavázala kvůli potřebě aktivně bránit vlastní zájmy a bezpečí. Tedy ač aktivní boj neprobíhá na našem území je nutné a správné se zapojit do tohoto boje. Výkon zahraniční mise úzce souvisí s institutem přeložení a odvelení vojáka, ačkoli může být voják rozkazem přinucen účastnit se zahraniční operaci, zpravidla se tak nestává, vzhledem k tomu, že zájem o zahraniční operace mezi vojáky převyšuje nabídku zahraničních operací.¹⁰⁹ Jedním z motivů vysokého zájmu o zahraniční operace ze strany vojáků je bezesporu finanční ohodnocení viz 3.1.1. Nejde však o jediný motiv. Podle výpovědí vojáků je viditelná potřeba uplatnit nabyté zkušenosti z kvalitního výcviku, který AČR bezesporu má. Pro označení vojáků účastnících se zahraničních operací je trůfalé používat slovo “žoldák”, které se používá zpravidla v hanlivém významu. Voják z povolání je profesionální voják AČR, který plní svou službu buď na území České republiky nebo mimo něj, jde však stále o stejný služební poměr, za jehož výkon mu náleží finanční odměna. Skutečnost, že je finanční ohodnocení v případě zahraničních operací je zvýšeno, je odůvodněno zvláštními okolnostmi spojenými se zahraničními operacemi. Vojáci AČR odjíždějí na zahraniční operace daleko od svých blízkých, na těchto operacích poté zpravidla dobrovolně nasazují vlastní životy v zájmu obrany České republiky a jejích občanů.

Vzhledem k potřebě upravit specifické situace, které mohou při plnění služby v zahraničí nastat, je zákonem dána větší míra uvážení velitele pro potřebu určení základní doby služby, možnosti dovolené a služebního volna. Také je možné vytvořit závazek služebního poměru, který je kratší než dva roky s účelem nabrání vojáka do konkrétní zahraniční operace pro potřeby AČR.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ § 10 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

¹⁰⁹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

¹¹⁰ § 40 a 40a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Voják, který se celou svou kariéru připravoval a cvičil na reálné situace, tak má možnost se zúčastnit reálných situací a bojů a vrátit se jako prověřený jedinec s nabytými zkušenostmi, které by na cvičišti nikdy nezískal. Zahraniční operace tak nejsou dobré jen k dodržení závazků České republiky, snů či cílů jednotlivců, ale i pro vylepšení schopností naší armády.

5. Zánik služebního poměru

Tato kapitola se zabývá zánikem služebního poměru vojáka z povolání. Zákon č. 221/1999 Sb., taxativně vymezuje případy ve kterých služební poměr zaniká. Začátek této kapitoly je věnován definování jednotlivých způsobů zániku služebního poměru s tím, že se následně zaměřuje na autorem identifikované problémy spojené se zánikem služebního poměru.

5.1 Způsoby zániku služebního poměru

Služební poměr vojáka zaniká uplynutím stanovené doby, propuštěním, odnětím hodnosti, na základě rozhodnutí soudu o ztrátě vojenské hodnosti, úmrtím vojáka, prohlášením vojáka za mrtvého, pozbytím státního občanství České republiky, ztrátou zdravotní způsobilosti na základě rozhodnutí přezkumné komise¹¹¹ - „Rozhodnutí deklarující zdravotní nezpůsobilost žalobce k vojenské činné službě samo o sobě znamená právní překážku výkonu jeho dosavadního služebního poměru a způsobuje zánik služebního poměru...“¹¹², omezením svéprávnosti, zrušením ve zkušební době.¹¹³

5.1.1 Propuštění

Právě proto, že služebním poměrem lze vojáka zavázat jen na dobu určitou, zákon musí taxativně vymezit důvody propuštění ze služebního poměru. Propustit vojáka tak lze pouze za situace předvídané zákonem. Návrh na zahájení příslušného řízení o propuštění vojáka z povolání podává zpravidla nadřízený vojáka a rozhoduje o jeho výsledku služební orgán v příslušném řízení. Důvodem pro propuštění je naplnění podmínek pro odchod do důchodu, ztrátou zdravotní způsobilosti, do čehož se ovšem nezahrnuje nezpůsobilost kvůli úrazu či nemoci nebo nezpůsobilost vojákyně vzhledem k těhotenství a mateřství¹¹⁴, pokud pro vojáka neexistuje vhodné služební zařazení ať už z důvodu ukončení studia či

---

¹¹¹ § 18 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹¹² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2017, sp. zn. 9 Ad 12/2014-32

¹¹³ § 18 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹¹⁴ § 20 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

kvůli organizačním změnám ve strukturách AČR. Nejvyšší správní soud v této souvislosti určil základní podmínky ve kterých určuje, že „*pro propuštění vojáka ze služebního poměru z důvodu organizačních změn musí být splněny dvě zákonné podmínky: 1) existence samotné organizační změny; 2) neexistence jiného služebního zařazení v ozbrojených silách ČR.*”¹¹⁵ Přičemž z analogie k institutu nadbytečnosti v zákoníku práce¹¹⁶. Pravomocné odsouzení za trestný čin s možným dopadem na vážnost povolání a pravomocné odsouzení za úmyslný trestný čin k nepodmíněnému odnětí svobody, vznik politické aktivity, existence dvou služebních ohodnocení, která klasifikují vojáka, jako neschopného služby, vykonává jinou výdělečnou činnost bez souhlasu služebního orgánu nebo je členem orgánů právnické osoby za podmínek vyloučených a specifikovaných v kapitole o vzniku služebního poměru, jsou důvodem pro propuštění. Další důvody jsou vlastní žádost vojáka viz 5.2.2, uplynula-li vojákovi doba pro výkon na konkrétním místě služebního zařazení nebo to, že si sám zvláštní nezpůsobilost pro výkon povolání způsobil.¹¹⁷

Právní problematiku záležitosti propuštění v souvislosti s devítiměsíční výpovědní lhůtou autor dále řeší viz 5.2.2.

5.1.2 Odnětí hodnosti

Voják z povolání je podle splnění kvalifikačních předpokladů, jako je například stupeň dosaženého vzdělání, jmenován do vojenské hodnosti.¹¹⁸

V den odnětí služební hodnosti zaniká služební poměr vojákovi, který byl odnětím hodnosti degradován na vojína. S touto podmínkou ukončení však nesouhlasí odborná veřejnost, a to konkrétně kvůli nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí hodnosti. Za úmyslné a zvláště závažné porušení služebních povinností

---

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. 6 As 279/2014-37

¹¹⁶ § 52 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

¹¹⁷ § 19 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹¹⁸ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

odejme vojákům s hodností generála hodnost prezident a ostatním vojákům v jiných hodnostech ji odejme ministr obrany.¹¹⁹

Tento čin může být podle povahy věci jak kázeňský přestupek, přestupek nebo i trestný čin. U přestupku a trestného činu je však nutné vyžadovat příslušné řízení a pravomocné konstatování viny. Bez této podmínky by šlo o porušení základní zásady presumpce nevinu.¹²⁰

5.1.3 Zrušení ve zkušební době

Zkušební doba nemá ve služebním poměru smluvní charakter vzhledem k tomu, že je přímo zákonem stanovena na dobu tří měsíců¹²¹. Zpravidla se vykonává na Velitelství výcviku ve Vyškově, konkrétně na základním výcviku vojáka. Neschopnost vojáka vykonávat výcvik se toleruje, a tedy není důvodem pro ukončení ve zkušební době pouze v maximální lhůtě deseti dnů, vše nad rámec této lhůty je důvodem pro ukončení služebního poměru.¹²²

Vzhledem ke specifitě služebního poměru je zkušební doba užitečná především k sebereflexi vojáka a k porovnání reality s vlastními očekáváními a schopnostmi.

I bez uvedení jakéhokoliv důvodu může, jak služební orgán, tak voják zrušit služební poměr. Zrušením ve zkušební době se blíže zabývá rozsudek Krajského soudu v Brně, který uvádí, že: *„Ačkoli tedy fakticky mohou existovat konkrétní důvody pro zrušení služebního poměru ve zkušební době, služební orgán není povinen takové důvody žalobci sdělovat, shromažďovat o nich případné podklady ve správním spisu ani činit tyto důvody součástí odůvodnění rozhodnutí*

---

¹¹⁹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

¹²⁰ Presumpce nevinu vyjadřuje základní zásadu tr. řízení, že každý, proti němuž se vede tr. řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena (čl. 40 odst. 2 LPS, čl. 6 odst. 2 EÚLP, § 2 odst. 2 TrŘ).

(ŠÁMAL, Pavel. Presumpce nevinu. In: HENDRYCH, Dušan, BĚLINA, Miroslav, FIALA, Josef, ŠÁMAL, Pavel, ŠTURMA, Pavel, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KARFÍKOVÁ, Marie. Právní slovník. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.)

¹²¹ § 5 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹²² SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

o zrušení služebního poměru ve zkušební době. V tomto ohledu tedy ani nelze služebnímu funkcionáři vytýkat a shledat jako procesní pochybení mající vliv na zákonnost vydaného rozhodnutí, bylo-li rozhodnutí o zrušení služebního poměru ve zkušební době vyhotoveno téhož dne, kdy došlo k zahájení správního řízení.”¹²³

Pro zrušení služebního poměru je vyžadována písemná forma, a to buď v rozhodnutí služebního orgánu nebo v oznámení vojáka. Služební poměr zaniká ke konci měsíce ve kterém rozhodnutí nebo oznámení bylo doručeno druhé straně. Díky tomu může nastat situace, že služební poměr bude ukončen až v měsíci následujícím po ukončení služební doby. Nastavená podmínka 5 konečných dnů v měsíci, ve kterých již nelze uskutečnit úkon, který vede k ukončení služebního poměru, vytváří alespoň minimální jistotu pro obě strany služebního poměru.¹²⁴

Nevytvoření důsledků nedodržení této pořádkové lhůty, tak nemá vliv na platnost výše zmíněných úkonů.¹²⁵

5.2 Problémy zániku služebního poměru

Za hlavní problém při zániku služebního poměru vojáka z povolání autor kvalifikuje nárok spojený s ukončením služebního poměru, tedy povinnost státu zabezpečení vojáka z povolání po skončení služebního poměru, v podobě výsluhového příspěvku vojáka z povolání.

Vzhledem k neschopnosti obecného sociálního zabezpečení komplexně řešit problematiku zabezpečení vojáků, ať už na jednorázové či dlouhodobé bázi, je zaveden tento systém výsluhových příspěvků přímo zákonem o vojácích z povolání. Jako zvláštní zákon tak přihlíží k speciálnosti rizik a podmínek služebního poměru vojáka a s ohledem na to a na dobu služby a hodnostního zařazení vojáka stanovuje pravidla pro plnění této státní povinnosti s ohledem na státní možnosti.

---

¹²³ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2017, sp. zn. 30 Ad 4/2015-47

¹²⁴ § 21a zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹²⁵ TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. Právo (ANAG). ISBN 8072631853. str. 85

Dalším problémem je nepřiměřená doba spojená s žádostí o propuštění ze služebního poměru, a tedy nepřiměřeně dlouhou výpovědní dobou, která činí devět měsíců.

5.2.1 Výsluhový příspěvek

Za výsluhový příspěvek je možné považovat v našem právním řádu přiměřenou kompenzaci za zpřísněné podmínky, které se přirozeně pojí s výkonem služebního poměru, a také jako kompenzaci některých osobních omezení vojáka z povolání.

Jak je zřejmé výsluhový příspěvek se váže na ukončení služebního poměru za zákonem určených podmínek¹²⁶, a také se váže na předpoklad toho, že vojenská služba vojáka z povolání trvala alespoň patnáct let. Kdežto výsluhové příspěvky vojáka se krátí na polovinu při zákonem taxativně ustanovených typech ukončení služebního poměru.¹²⁷

Výsluhový příspěvek, ač se váže k zániku služebního poměru, může být i faktickým motivem ke vstupu některých osob do AČR. Podmínka délky trvání služebního poměru ovšem vznáší otázku, zda je onen výsluhový příspěvek vůbec dosažitelný.

Ač zde zákon jasně poukazuje na projevenou vůli zákonodárce motivovat k dlouhodobému setrvání ve služebním poměru, je nutné připustit fakt, že setrvání patnácti let ve služebním poměru, není podmínka pro dosažení výsluhového příspěvku nicotného charakteru. Následné roční a procentuální zvyšování výsluhového příspěvku autor hodnotí v zásadě kladně. Vzhledem k fyzické i psychické zátěži při výkonu služebního poměru by autor v rámci reálnějšího dosažení výsluhového příspěvku, a tedy možného realističtějšího motivu pro vstup do AČR, navrhoval zkrácení patnáctileté doby na dobu desetiletou s menším procentuálním navýšením každý rok nad limitaci desátého roku. Vzhledem k tomu, že by byl tento příspěvek na jednu stranu snadněji dosažitelný, nedruhou stranu však nižší, nemusela by mít navrhovaná úprava příspěvku významnější

---

¹²⁶ § 132 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹²⁷ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

dopady do veřejných financí. Samotná úprava zákona, pokud jde o limit pro dosažení výsluhového příspěvku by mohla v následující letech zapříčinit větší zájem o toto povolání.

5.2.2 Žádost o propuštění ze služebního poměru

Voják má možnost ukončit služební poměr z vlastní vůle, a to písemně k rukám služebního orgánu. Služební orgán je povinen na základě takové žádosti rozhodnout o propuštění vojáka.¹²⁸ Voják, který takovou žádost podá by si měl být vědom nejen toho, že se jeho výsluhové náležitosti krátí na polovinu, což můžeme považovat za ojedinělé (bez porušení povinností) a ne zcela důvodné.¹²⁹ Pochopitelné z toho hlediska, že sama armáda počítá s vojákem na dobu úvazku, a tedy plánuje do budoucna s konkrétním počtem vojáků a i s konkrétním vojákem. Brát někomu zaslouženou odměnu, jen proto, že ať už z jakýchkoliv důvodů chce ukončit služební poměr za nepřiměřeně velký postih. Tento postih je logický hlavně tam, kde voják své povinnosti nějak porušil či nedodržel, ovšem při pouhém rozvázání služebního poměru nevidí autor nutnost takového postihu.

Dále je u tohoto druhu propuštění prodloužena výpovědní lhůta, což je možné považovat za značný problém. Lhůta devíti kalendářních měsíců, jako výpovědní lhůta pro dobrovolné ukončení služebního poměru vojáka oproti tříměsíční klasické lhůtě autor považuje za nepřiměřenou a jen těžko opodstatněnou. Tato lhůta může být pro individuální případ upravena, ale už samotná možnost někoho nutit devět měsíců setrvat ve služebním poměru je pochybná. Argumentace potřebného času na vyřízení okolností, které souvisejí s odchodem vojáka do civilu a případné ohrožení zahraničních misí je přemrštěná.¹³⁰ Přihlédne-li se k tomu, že při klasickém pracovním poměru je výpovědní lhůta v nejkratší lhůtě v délce dvou měsíců¹³¹ a u jiného dluhu ukončení služebního

---

¹²⁸ §19 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹²⁹ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

¹³⁰ SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.

¹³¹ § 51 zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

poměru je lhůta také stanovena na dobu dvou měsíců, je lhůta devíti měsíců neopodstatněná ani s přihlédnutím k určité míře speciálnosti služebního poměru vojáka z povolání, která se samozřejmě projevuje ve všech způsobech ukončení služebního poměru vojáka, a tedy není důvod lhůtu v tomto případě natahovat. Autor by byl tedy pro určení stejné lhůty i v tomto případě, ale na základě výše uvedené argumentace a zakomponování jediné argumentace zákonodárce, která tkví v narušení výkonu zahraničních misí, autor navrhuje tuto lhůtu zkrátit na dobu alespoň šesti měsíců. Tedy s přihlédnutím k zahraničním operacím, které jsou zpravidla na tuto dobu šesti měsíců, a tak by nebyl narušen jejich výkon.

Při pohledu na tuto velice dlouhou výpovědní lhůtu se objevuje otázka nucené práce, a tedy rozpor s čl. 9 Listiny¹³². Na základě principu proporcionality je možné se dobrat k závěru, že chtít po vojákovi setrvat takto dlouhou dobu po podání žádosti o ukončení služebního poměru je zjevně nespravedlivé, zbytečné a dostatečně neodůvodněné. Argumentace komentáře hovoří jasně k výjimce vojenské služby v čl. 9 Listiny, a to tak, že „*Službu kariérních vojáků pochopitelně ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. b) Listiny nekryje, takže je na ni nutno z pohledu zákazu nucených prací a služeb nahlížet jako na kteroukoliv jinou službu či zaměstnání.*”¹³³

---

¹³²Nucené práce a služby

(1) Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na:

a) práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody,

b) vojenskou službu nebo jinou službu stanovenou zákonem namísto povinné vojenské služby,

c) službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod, nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty,

d) jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

(čl. 9, usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky)

¹³³ Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

Závěr

Cílem předkládané diplomové práce bylo rámcově upravit strukturu služebního poměru vojáka z povolání. Tento cíl byl naplněn využitím účinné legislativy a komentáři k nim, což bylo zásadní pro uchopení problematiky této diplomové práce. Za stěžejní autor také považuje samotné zařazení služebního poměru vojáka z povolání do odvětví správního práva, které stojí na argumentaci rozdělení a použití veřejného a soukromého práva.

Hlavním cílem práce bylo najít a rozebrat jednotlivé identifikované problémy. Nalezení problémů probíhalo komparací skutečného stavu zjištěného z diskuzí se samotnými vojáky a účinné legislativy.

Práce se dělí do pěti strukturovaných částí. První část pojednává o základních pojmech, které jsou nutné pro porozumění celé práce. Autor řadí služební poměr vojáka z povolání do odvětví správního práva, které stojí na argumentaci o veřejném právu a existenci vojenských správních orgánů.

Druhá část řeší problematiku vzniku služebního poměru a především se zaměřuje na úpravu daných právních ustanovení, která by mohla být řešením nedostatku lidských zdrojů. Přijatelné právní změny, které by ve větší, či menší míře napomohly zvýšit množství jedinců, kteří by mohli žádat o povolání do služebního poměru. Především pak snížení dolní hranice pro nejnižší možné vzdělání, ze středoškolského vzdělání ukončené výučním listem, na hranici ukončeného základního vzdělání primárně s odůvodněním psychických testů, které jsou při přijímacím řízení zaměřené i na inteligenční složku testovaného jedince. Dále zmírnění podmínky bezúhonnosti za předpokladu neúmyslného jednání, které dle autorova názoru nedefinuje morální stránku člověka, která je pro výkon tohoto povolání bez pochyby potřebná. Neméně významné nastolení větší pružnosti a právní jistoty v zavedení kratší lhůty pro vyrozumění o povolání do služebního poměru, a to konkrétně z šesti měsíční lhůty na lhůtu tříměsíční, a to s argumentací obdobných lhůt pro obdobné rozhodnutí ve služebním a pracovním poměru, při přihlédnutí na dané specifikace služebního poměru vojáka z povolání.

Třetí část navazuje průběhem služebního poměru, a to konkrétně otázkami hodnocení vojáka, mechanismem rozhodování ve služebním poměru a

zhodnocením důležitosti a opodstatněnosti omezení občanských práv vojáka. Za velký nedostatek finančního ohodnocování vojáků autor považuje samotný tabulkový hodnotní systém, který nedává dle diskusí s vojáky dostatečnou pružnost pro rozlišení schopností vojáků. Problém služebního hodnocení vojáka autor identifikuje v nedokonalém systému ovlivněném lidským faktorem a faktickou nemožností nadřízeného služebního orgánu znát reálný stav skutečností při rozhodování o námitkách na služební hodnocení. Autor došel k názoru, že tento problém nemá řešení, protože lidský faktor není možné do potřebné míry odstranit.

Čtvrtá část konkrétně rozebírá nedobrovolnost přeložení vojáka na jiné služební místo, a to ve vztahu ke změnám ve služebním poměru. Bylo by účelné institut přeložení upravit obdobně jako institut odvelení, a to ve vztahu k nutnosti souhlasu pro přeložení na delší dobu než šest měsíců. S argumentací nejistoty vojáka a nemožnosti jeho účinné obrany proti jeho přeložení. Protože chování služebního orgánu, tedy nadřízeného může být v prospěch, ale i potrestání vojáka. Stejně tak rozebírá výkon povolání v režimu zahraničních operací, kde autor vyvrací stigmata společnosti.

Závěrečná část práce se zaměřuje na způsoby ukončení a následný dopad ukončení služebního poměru na život vojáka z povolání. Jako jeden z problémů se vyskytuje den ukončení služebního poměru dnem odnětí hodnosti. Nečeká se zde na nabytí pořádkové lhůty, tedy pravomocnosti rozhodnutí. Problém nedosažitelnosti výsluhových příspěvků autor řeší snížením dolní hranice lhůty odpracovaných let na jejich dosažení s argumentací větší motivace pro vznik služebního poměru. Zásadní problém lhůty devíti kalendářních měsíců, jako výpovědní lhůty pro dobrovolné ukončení služebního poměru vojáka oproti tříměsíční klasické lhůtě autor považuje za nepřiměřenou. Tato lhůta může být v krajním případě srovnávána s nucenými pracemi. Argumentace obdobných služebních poměrů i pracovního poměru nahrává podstatnému zkrácení této lhůty, ale s přihlédnutím na zahraniční operace autor navrhuje tuto lhůtu zkrátit na dobu šesti měsíců.

Dílčí cíl propojit vnímání Armády České republiky s vlastenectvím a pozitivním dopadem na společnost se prolíná celou prací. Stejně tak jako konstatování toho, že právo a právní rámec, do kterého jsou skuteční vojáci přiváděni a očekává se od nich, že v takovém prostředí budou podle práva fungovat a plnit zadané rozkazy, je zpravidla efektivní a účelné.

Dalším tématem pro nejen akademické zhodnocení by mohlo být uplatnění vojáků na trhu práce po zániku služebního poměru. Tato problematika není nijak zákonně upravena a i přestože by nebylo spravedlivé po zákonodárci jakoukoli aktivitu při ukončení služebního poměru a zařazení na klasický trh práce požadovat, se autor domnívá, že je možné tuto problematiku řešit už v průběhu služebního poměru. V některých případech je viditelné, přestože ne s účelem zamezit autorem zmíněné problematice, velký prostor a podporu pro kvalifikaci. Tedy možnosti vojáků z povolání doplňovat si vzdělání, ať už na vysokých školách nebo získávání certifikací úrovně jazyka a oprávnění jako jsou řídičské průkazy, pilotní průkazy a jiné. Ovšem celková připravenost vojáků na zařazení na trh práce po ukončení služebního poměru je diskutabilní. Záleží na faktorech, jako je věk, vyučení či délka setrvání ve služebním poměru a odbornost zaměření daného jedince.

Z hlediska provedených změn a současného stavu zákonné úpravy autor hodnotí práci zákonodárce za podařenou s přihlédnutím k faktickému stavu výkonu však očekává další novelizace branných zákonů, především pro ujasnění významu některých lhůt či jejich změně.

Zdroje

Monografie

- TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. Právo (ANAG). ISBN 8072631853.
- KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 9788074007279.
- HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 9788074006241.
- Pražák, J. Rakouské právo veřejné. Díl druhý: právo správní. Praha: Jednota právnická 1905.
- PERNICA, Bohuslav. Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6.
- HENDRYCH, Dušan. Právnický slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- BĚLINA, M. a kol. Pracovní právo. 6. doplněné a podstatně přepracované vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. s. 129. ISBN: 978-80-7400-283-0

Komentář

- SKORUŠA, Leopold. Zákon o vojácích z povolání: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075529299.
- Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář, vydalo nakl. Wolters Kluwer, rok 2015, ISBN: 978-80-7478-843-7.
- Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

Internetové zdroje

- Armáda ČR. Armáda ČR [online]. Copyright © 2020[cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz>
- Vojenské rozhledy - Aktuality. Vojenské rozhledy - Aktuality [online]. Copyright © 1991[cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://vojenskerozhledy.cz>

- CZDEFENCE - czech army and defence magazine. CZDEFENCE - czech army and defence magazine [online]. Copyright © CZDEFENCE.cz[cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://www.czdefence.cz>
- Ministerstvo obrany. Ministerstvo obrany [online]. Copyright © 2020[cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz>
- kariera.army.cz | Nábor do armády. kariera.army.cz | Nábor do armády [online]. Copyright © Agentura personalistiky AČR, odbor doplňování personálu, 2018 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://kariera.army.cz>
- Veřejná databáze VDB. [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?page=home>
- ARMYWEB.cz. ARMYWEB.cz [online]. Copyright © ArmyWeb.cz [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://www.armyweb.cz>

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky,
LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád
- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě
- Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)
- Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
- Vyhláška č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání

Ostatní zdroje

- Etický kodex zaměstnanců Ministerstva obrany, vydán 1. února 2013 ve Věstníku Ministerstva obrany formou rozkazu ministerstva obrany (RMO č. 6/2013 Věstníku);
- Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy, vydaným dne 9. května 2012, ve formě přílohy k usnesení vlády ČR č. 331/2012 Sb.; Zák1-1, který byl vydán jako prezidentský vojenský řád
- Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), č. 585/2004 Dz
- Malast, Jan. *Správní právo přehledně*. Správní právo online - Spravko.cz , 2018, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz>
- Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 332/2014 Dz

Judikatura

- Usnesení Zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. Konf 26/2005-9
- Usnesení Zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. Konf 76/2004-12
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. 6 As 279/2014-37
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 15 Ad 6/2017-62
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2017, sp. zn. 30 Ad 4/2015-47
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2017, sp. zn. 9 Ad 12/2014-32
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 9 Ad 6/2010-113
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 1685/16

Resumé

This thesis deals with the specifics of the formation, progression, alteration and termination of an active military career in Czech Republic. Mainly pursuant to the Act. no. 221/1999 Coll.

At the beginning, this diploma thesis generally regulates the insertion of the service relationship of a professional soldier into administrative law. Also works with the formation of an active military career and solving main problem with not enough new soldiers. It also mentions specifics and problems about progression and alteration. This work focuses mostly on the area of solving some founded problems and practical consequences. Closing part of this thesis deals with the types of termination of service and the shortcomings of the termination.

The aim of this work is to analyze some problematic questions of these areas of the military career in Czech Republic showing impact and the relationship between army and whole society.